

UCHWAŁA Nr XXIX/252/13
Rady Miasta Działdowo
z dnia 31. października 2013r.

w sprawie: uchwalenia „Programu ochrony środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 1, w związku z art. 14 i art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),

po zasięgnięciu opinii Zarządu Powiatu Działdowskiego oraz Warmińsko – Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie

Rada Miasta Działdowo uchwala co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Program ochrony środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Działdowo.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Marian Odachowski
Marian Odachowski

www.eko-precyzja.eu
biuro@eko-precyzja.eu

Załącznik
Do uchwały Nr XXIX/252/13
Rady Miasta Działdowo
z dnia 5.1. października 2013 r.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY-MIASTO DZIAŁDOWO
NA LATA 2012 - 2015
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2016 - 2019**

**OPRACOWAŁ:
ZAKŁAD ANALIZ ŚRODOWISKOWYCH EKO-PRECYZJA**

DZIAŁDOWO 2012

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP	6
1.1. Cel i zakres opracowania.....	6
1.2. Podstawa prawna.....	6
1.3. Opis przyjętej metodyki.....	7
	8
	8
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY – MIASTO DZIAŁDOWO	8
2.1. Położenie administracyjne.....	8
2.2. Położenie geograficzne.....	8
2.3. Demografia.....	9
2.4. Struktura użytkowania gruntów.....	9
2.5. Warunki klimatyczne.....	9
3. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	10
3.1. Uwarunkowania zewnętrzne.....	10
3.1.1. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa.....	11
3.1.2. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej województwa.....	11
3.1.3. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej powiatu.....	17
3.2. Uwarunkowania wewnętrzne.....	18
4. Dotychczasowa realizacja Programu	19
5. WODY	21
5.1. Charakterystyka stanu aktualnego.....	21
5.1.1. Sieć rzeczna.....	21
5.1.2. Zbiorniki wodne.....	21
5.1.3. Wody podziemne.....	21
5.2. Jakość wód.....	22
5.2.1. Wody powierzchniowe.....	22
5.2.2. Wody podziemne.....	27
5.3. Gospodarka wodno-ściekowa.....	27
5.4. Ochrona przeciwpowodziowa.....	28
5.5. Cele.....	29
5.5.1. Cele krótkookresowe.....	29
5.5.2. Cele średniookresowe.....	29
5.5.3. Strategia realizacji celów.....	29
6. GLEBA	30
6.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.....	30
6.2. Jakość gleb.....	30
6.3. Cele.....	35
6.3.1. Cele krótkookresowe.....	35
6.3.2. Cele średniookresowe.....	35
6.3.3. Strategia realizacji celów.....	36
	37
7. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	37
7.1. Charakterystyka stanu aktualnego.....	37
7.2. Jakość powietrza.....	38
7.3. Cele.....	46
7.3.1. Cele krótkookresowe.....	46
7.3.2. Cele średniookresowe.....	46
7.3.3. Strategia realizacji celów.....	47
8. PRZYRODA	47

8.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.....	47
8.2. Cele	51
8.2.1. Cele krótkookresowe.....	51
8.2.2. Cele średniookresowe.....	51
8.2.3. Strategia realizacja celów.....	51
	52
9. HAŁAS.....	52
9.1. Charakterystyka stanu aktualnego.....	52
9.1.1. Hałas drogowy.....	53
9.1.2. Hałas kolejowy.....	55
9.1.3. Hałas lotniczy.....	56
9.1.4. Hałas przemysłowy.....	56
9.2. Identyfikacja problemów w zakresie ochrony przed hałasem.....	56
9.3. Cele.....	56
9.3.1. Cele średniookresowe.....	56
9.3.2. Strategia realizacji celu	56
10. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE.....	57
10.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.....	58
10.2. Cele.....	58
10.2.1. Cele krótkookresowe.....	58
10.2.2. Cele średniookresowe.....	58
10.2.3. Strategia realizacji celów.....	59
11. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	59
11.1. Charakterystyka stanu aktualnego.....	62
11.2. Cele.....	62
11.2.1. Cele średniookresowe.....	62
11.2.2. Strategia realizacji celów.....	62
12. GOSPODARKA ODPADAMI.....	63
12. 1. Charakterystyka stanu aktualnego.....	63
12.2. Cele.....	63
12.2.1. Cele średniookresowe.....	63
12.2.2. Strategia realizacji celów.....	64
13. PLAN OPERACYJNY.....	64
13.1. Wprowadzenie.....	64
13.2. Kryteria wyboru przedsięwzięć.....	64
13.3. Lista przedsięwzięć.....	65
14. WDRAŻANIE I MONITORING PROGRAMU.....	65
14.1. Działania polityki ochrony środowiska.....	66
14.2. Kontrola oraz dokumentacja realizacji programu.....	66
15. UWARUNKOWANIA FINANSOWE.....	67
15.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych.....	67
15.1.1. Fundusze krajowe.....	67
15.1.2. Fundusze Unii Europejskiej.....	70

SPIS TABEL:

Tabela 1. Wskaźniki demograficzne na terenie Gminy - Miasto Działdowo w latach 2005-2010.....	9
Tabela 2. Formy użytkowania terenu w Gminie - Miasto Działdowo.....	9
Tabela 3. Parametry charakteryzujące klimat na terenie Gminy - Miasto Działdowo.....	10

Tabela 4. Zadania zrealizowane w ramach poprzedniego Programu Ochrony Środowiska na terenie Gminy - Miasto Działdowo w w latach 2004-2011.....	19
Tabela 5. Parametry GZWP występujących na terenie Gminy - Miasto Działdowo.....	22
Tabela 6. Ocena jakości wód dla rzeki Wkra w punkcie pomiarowym "Wkra od dopływu z Zagrzewa do połączenia ze Szkotówką bez Szkotówki" w 2010 r.....	23
Tabela 7. Ocena jakości wód dla rzeki Kanał Młyński w punkcie pomiarowym "Kanał Młyński – na drodze Gnojno-Prusinowo" w 2010 r.....	24
Tabela 8. Ocena eutrofizacji rzek na terenie Gminy – Miasto Działdowo.....	25
Tabela 9. Zestawienie komunalnych ujęć wód podziemnych zlokalizowanych na terenie Gminy - Miasto Działdowo.....	27
Tabela 10. Klasa wód podziemnych znajdujących się na terenie Gminy - Miasto Działdowo.....	27
Tabela 11. Gospodarka wodno-ściekowa na terenie Gminy - Miasto Działdowo (stan na rok 2010).	27
Tabela 12. Charakterystyka oczyszczalni ścieków znajdującej się na terenie Gminy - Miasto Działdowo.....	28
Tabela 13. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu w oczyszczalni ścieków na terenie Gminy - Miasto Działdowo (stan na rok 2010).....	28
Tabela 14. Skład i właściwości osadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy - Miasto Działdowo w 2010 roku.....	28
Tabela 15. Zestawienie klasyfikacji gleb - grunty orne na terenie Gminy - Miasto Działdowo.....	30
Tabela 16. Zestawienie klasyfikacji gleb - łąki na terenie Gminy - Miasto Działdowo.....	30
Tabela 17. Zestawienie klasyfikacji gleb - pastwiska na terenie Gminy - Miasto Działdowo.....	30
Tabela 18. Odczyn i potrzeby wapnowania gleb użytków rolnych badanych na terenie powiatu działdowskiego w latach 2007-2010 (procentowe udziały).....	30
Tabela 19. Zasobność gleb powiatu działdowskiego w przyswajalną formę fosforu badanych w latach 2007-2010 (udział procentowy).....	31
Tabela 20. Zasobność gleb powiatu działdowskiego w przyswajalną formę potasu badanych w latach 2007-2010 (udział procentowy).....	32
Tabela 21. Zasobność gleb powiatu działdowskiego w przyswajalną formę magnezu badanych w latach 2007-2010 (udział procentowy).....	32
Tabela 22. Obciążenie powierzchniowe powiatu działdowskiego substancjami wniesionymi przez opady atmosferyczne w 2010 roku.....	33
Tabela 23. Obciążenie powierzchniowe powiatu działdowskiego substancjami wniesionymi przez opady atmosferyczne w 2010 roku (c.d.).....	33
Tabela 24. Obciążenie powierzchniowe powiatu działdowskiego substancjami wniesionymi przez opady atmosferyczne w 2010 roku (c.d.).....	34
Tabela 25. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.....	37
Tabela 26. Wykaz instalacji na terenie Miasta Działdowo emitujących gazy i pyły do powietrza atmosferycznego.....	38
Tabela 27. Klasyfikacja strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na ochronę zdrowia (dane za rok 2010).....	43
Tabela 28. Średnioroczne stężenia zanieczyszczeń atmosferycznych na terenie Miasta Działdowo w 2012 r.....	45
Tabela 29. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).....	46
Tabela 30. Wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie Gminy - Miasto Działdowo..	47
Tabela 31. Charakterystyka użytku ekologicznego „Torfianki Działdowskie” ..	49
Tabela 32. Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy - Miasto Działdowo wg stanu na dzień 31.XII. 2010 r.....	50

Tabela 33. Powierzchnia lasów na terenie Gminy - Miasto Działdowo wg stanu na dzień 31.XII. 2010 r.....	50
Tabela 34. Długookresowe poziomy hałasu w Biskupcu i Braniewie w 2010 roku.....	54
Tabela 35. Równoważne poziomy hałasu oraz wartości przekroczeń dopuszczalnych w Biskupcu, Braniewie i Giżycku w 2010 roku.....	54
Tabela 36. Przekroczenia norm w zakresie hałasu przemysłowego na terenie Gminy - Miasto Działdowo w 2010 roku.....	56
Tabela 37. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2010 r.....	58
Tabela 38. Lista zadań przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2012-2019.....	65
Tabela 39. Programy operacyjne przygotowane w ramach NPR oraz instytucje zarządzające poszczególnymi programami.....	70

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Położenie Gminy - Miasto Działdowo na tle powiatu działdowskiego.....	8
Rysunek 2. Ocena potencjału/stanu ekologicznego rzek i jezior zlokalizowanych na terenie województwa Warmińsko-Mazurskiego (stan na rok 2010).....	26
Rysunek 3. Udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.....	31
Rysunek 4. Udział gleb o niskiej i bardzo niskiej zasobności w fosfor w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.....	32
Rysunek 5. Udział gleb o niskiej i bardzo niskiej zasobności w potas w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.....	32
Rysunek 6. Udział gleb o niskiej i bardzo niskiej zasobności w magnez w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.....	33
Rysunek 7. Roczne ładunki jednostkowe wybranych zanieczyszczeń wniesione przez opady atmosferyczne w 2010 roku na obszar Gminy - Miasto Działdowo na tle województwa warmińsko-mazurskiego.....	34
Rysunek 8. Wynikowa klasa zanieczyszczenia dwutlenkiem siarki ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.....	39
Rysunek 9. Wynikowa klasa zanieczyszczeń dwutlenkiem azotu ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.....	39
Rysunek 10. Wynikowa klasa zanieczyszczeń pyłem zawieszonym PM10 ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.....	40
Rysunek 11. Wynikowa klasa zanieczyszczeń tlenkiem węgla PM10 ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.....	40
Rysunek 12. Wynikowa klasa zanieczyszczeń metalami ciężkimi ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.....	41
Rysunek 13. Wynikowa klasa zanieczyszczeń benzo(a)pirenu ze względu na ochronę zdrowia na rok 2010.....	41
Rysunek 14. Wynikowa klasa zanieczyszczeń metalami ciężkimi ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.....	42
Rysunek 15. Wynikowa klasa zanieczyszczeń pyłem zawieszonym PM2,5 ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.....	42
Rysunek 16. Wynikowa klasa zanieczyszczeń ozonem ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.....	43
Rysunek 17. Klasyfikacja strefy pomorskiej ze względu na ochronę roślin (dane za rok 2010)....	43

Rysunek 18. Wynikowa klasa zanieczyszczeń dwutlenkiem siarki ze względu na ochronę roślin w ocenie za rok 2010.....	44
Rysunek 19. Wynikowa klasa zanieczyszczeń tlenkiem azotu ze względu na ochronę roślin w ocenie za rok 2010.....	44
Rysunek 20. Wynikowa klasa zanieczyszczeń ozonem ze względu na ochronę roślin w ocenie za rok 2010.....	45
Rysunek 21. Fragment Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków "Doliny Wkry i Mławki" graniczący z Gminą - Miasto Działdowo.....	49
Rysunek 22. Użytek ekologiczny "Torfianki Działdowskie" graniczący z Gminą - Miasto Działdowo.....	49
Rysunek 23. Stopień lesistości poszczególnych gmin Powiatu Działdowskiego wg stanu na dzień 31.XII.2010 r.....	51
Rysunek 24. Przebieg linii kolejowych przez teren Gminy - Miasto Działdowo i okolice.....	55

1. WSTĘP

1.1. Cel i zakres opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie Gminy – Miasto Działdowo. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów.

Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami, techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Sporządzony program zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w Gminie – Miasto Działdowo przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w Gminie – Miasto Działdowo sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a dowodów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (co 2 lata). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w Gminie – Miasto Działdowo w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie. Identyfikacja potrzeb Miasta w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów krótkookresowych (do 2015 roku) i średniookresowych (do 2019 roku) oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie miasta do roku 2019.

1.2. Podstawa prawna

Obowiązek wykonania *Programu Ochrony Środowiska* wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r., nr 25, poz. 150), a w szczególności:

Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14. Projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez organ wykonawczy jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska. W miastach, w których funkcje organów powiatu sprawują organy gminy, program ochrony środowiska obejmuje działania powiatu i gminy.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy."

Ustawa – Prawo ochrony środowiska nie określa treści i zakresu programu ochrony środowiska, zwraca jednak uwagę (art. 17 pkt. 1), by uwzględnił on wymagania zawarte w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa: „Art. 14. 1. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.”

Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2012-2015 z pespektywą na lata 2016-2019” został opracowany zgodnie z założeniami Polityki Ekologicznej Państwa.

1.3. Opis przyjętej metodyki

Punktem wyjściowym przy opracowywaniu „Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2012-2015 z pespektywą na lata 2016-2016” był „Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011”.

Przy opracowywaniu „Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2012-2015 z pespektywą na lata 2016-2019” posłużono się danymi:

- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie,

a także informacjami pozyskanymi z Wydziału Planowania Przestrzennego, Gospodarki Nieruchomościami i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Działdowo.

Główne elementy opracowywanego „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2012-2015 z pespektywą na lata 2016-2019” to:

- analiza aktualnego stanu środowiska na terenie Gminy - Miasto Działdowo,
- wyznaczenie celów krótko- i długookresowych w zakresie ochrony środowiska,
- określenie strategii realizacji celów,
- harmonogram przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2012-2019,
- analiza możliwości finansowych Gminy - Miasto Działdowo związanych z realizacją harmonogramu przedsięwzięć.

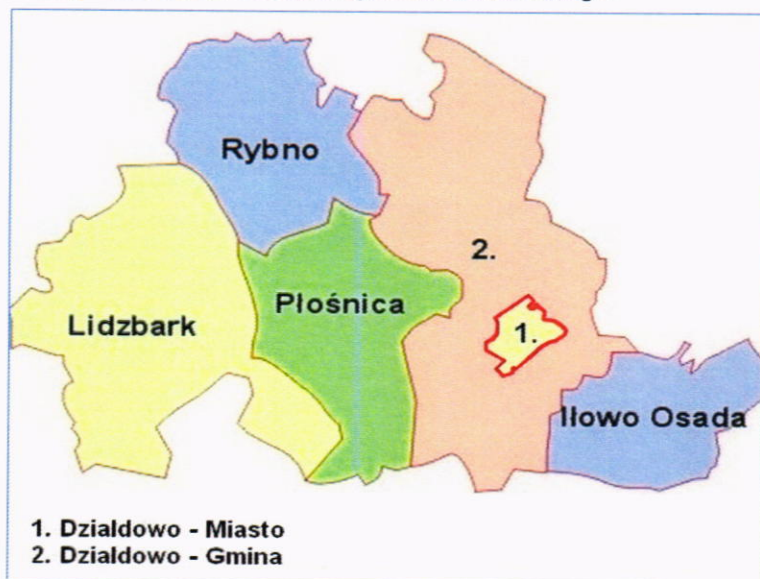
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY – MIASTO DZIAŁDOWO

2.1. Położenie administracyjne

Gmina - Miasto Działdowo zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego w Powiecie Działdowskim, granicząc z obszarem należącym do Gminy Działdowo.

Gmina - Miasto Działdowo zajmuje powierzchnię 11,48 km², stanowiąc pod względem obszarowym, najmniejszą jednostkę Powiatu Działdowskiego, zajmując ok. 1,2 % jego powierzchni.

Rysunek 1. Położenie Gminy - Miasto Działdowo na tle powiatu działdowskiego.

2.2. Położenie geograficzne

Obszar Gminy - Miasto Działdowo należy do prowincji Nizy Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego oraz Niziny Środkowopolskiej i odpowiednio makroregionu Niziny Północnomazowieckiej.

Nizina Północnomazowiecka rozciągnięta jest pomiędzy Wisłą i dopływem Narwi – Pisą, na północ od Doliny Środkowej Wisły i Dolnego Bugu. Przecinają ją w kierunku południowym Narew i Wkra. Na wysoczyznach międzydolnych znajdują się dobrze zachowane ostańce form polodowcowych stadiów zlodowacenia środkowopolskiego. Najwyższe wzniesienia przekraczają 200 m n. p. m. wysokości bezwzględnych, a wysokości względne dochodzą do 100 m. Nizina Północnomazowiecka ma powierzchnię 14 192 km² i dzieli się na 7 mezoregionów. Miasto Działdowo położone jest w obrębie mezoregionu Wzniesienia Mławskie.

Wzniesienie Mławskie charakteryzuje się występowaniem wysokich wałów, które sięgają powyżej 200 m n.p.m. Mezoregion ten ma powierzchnię 2486 km². Wzniesienia Mławskie od południa sąsiadują z Równiną Raciąską nad Wkrą, od wschodu z Równiną Kurpiowską i Wysoczyzną Ciechanowską. (przez środek regionu z południowego wschodu na północny zachód przez Mławę i Działdowo wiedzie magistrała kolejowa Warszawa-Gdańsk i znajduje się węzłowa stacja kolejowa, z której oddzielają się linie do Olsztyna i Brodnicy).

2.3. Demografia

Liczba ludności na terenie Gminy - Miasto Działdowo wg stanu na dzień 31.12.2010 r. wynosi 21038 osób. Powierzchnia Gminy – Miasto Działdowo wynosi 11,48 km² co daje zagęszczenie ludności na poziomie 1832 osób na 1 km². Szczegółowe dane dotyczące demografii na terenie Gminy - Miasto Działdowo przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Wskaźniki demograficzne na terenie Gminy - Miasto Działdowo w latach 2005-2010.

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Rok					
			2005	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Ludność (ogółem)	osoba	20959	20924	20923	20925	21049	21038
2.	Ludność na 1 km ²	osoba	1874	1812	1812	1824	1827	1824
3.	Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	108	109	109	109	109	109
4.	Małżeństwa na 1000 ludności	-	6,0	6,6	7,6	8,3	8,0	5,7
5.	Urodzenia żywe na 1000 ludności	-	10,0	10,2	10,4	10,8	12,4	11,5
6.	Zgony na 1000 ludności	-	7,8	9,0	7,5	7,9	8,3	9,5
7.	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-	2,2	1,2	2,9	3,0	4,1	2,0

Źródło: GUS.

2.4. Struktura użytkowania gruntów

Gmina - Miasto Działdowo jest najbardziej uprzemysłowionym obszarem powiatu działdowskiego, na terenie którego funkcjonują liczne przedsiębiorstwa produkcyjne (szczególnie w zachodniej części miasta). Miasto jest ważnym elementem systemu kolejowego i drogowego w województwie oraz powiecie.

Ze względu na formę użytkowania terenu, występujące uwarunkowania przyrodnicze, gospodarkę przestrzenną oraz zachodzące procesy społeczne, Miasto Działdowo zostało podzielone na 4 strefy:

- Strefa I (strefa przestrzeni przyrodniczych) obejmuje istniejące i projektowane zasoby przyrodnicze miasta;
- Strefa II (strefa zabudowy mieszkaniowej i usługowej);
- Strefa III (strefa produkcji i składów) obejmuje składy, przemysł, bazy transportowe i budowlane oraz usługi produkcyjne i hurtowe;
- Strefa IV (strefa rekreacji i sportu) zapewnienie warunków rekreacyjnych dla mieszkańców miasta oraz lokalizacja różnorodnych form regeneracji sił i zdrowia.

Strukturę użytkowania gruntów na terenie Gminy - Miasto Działdowo przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Formy użytkowania terenu w Gminie - Miasto Działdowo.

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	1 148	100,00
Użytki rolne	693	60,36
Użytki leśne	59	5,14
Grunty zabudowane i zurbanizowane	386	33,62
Wody	1	0,09
Tereny inne	9	0,78

Jak wynika z powyższej tabeli przeważającą formą użytkowania gruntów na terenie Gminy - Miasto Działdowo są użytki rolne oraz grunty zabudowane i zurbanizowane.

2.5. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne panujące na terenie Gminy - Miasto Działdowo należą do umiarkowanych i w dużej mierze uwarunkowane są wpływami mas powietrza polarno – morskiego. Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego Gmina - Miasto Działdowo położona jest głównie w obrębie dzielnicy mazurskiej, która poza obszarem górskim jest najchłodniejszym rejonem Polski.

Podstawowe parametry charakteryzujące klimat panujący na terenie Gminy - Miasto Działdowo przedstawia poniżej.

Tabela 3. Parametry charakteryzujące klimat na terenie Gminy - Miasto Działdowo.

Parametr	Wartość
Średnia roczna temperatura powietrza	6,8°C
Średni roczny opad	575 mm
Średnia roczna prędkość wiatru	3,0 m/sek

Temperatura

Na omawianym obszarze najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 17,5°C, najchłodniejszym styczeń - 4,3°C. Ujemne miesięczne temperatury trwają średnio od września do maja włącznie. Pokrywa śnieżna pojawia się w okresie 1 – 5 grudnia, a zanika około 22 lutego.

Opady atmosferyczne i wilgotność

Najwyższe opady w ciągu roku, odnotowywane są w miesiącach letnich, najniższe w miesiącach zimowych od stycznia do marca. Na terenie gminy notuje się w okresie wegetacyjnym od IV do IX opady rzędu od 340 – 360 mm (dane ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy - Miasto Działdowo rok 2000). Rocznie natomiast wielkość opadów zawiera się w przedziale 540 – 610 mm.

Średnia roczna wilgotność powietrza przekracza 80 %. Największe wartości wilgotności obserwowane są od września do marca. Najniższe wartości wilgotności względnej obserwowane są z kolei od kwietnia do sierpnia. Przy czym wilgotność osiąga wartości ok. 68 % w maju i ok. 90 % w listopadzie i grudniu.

Stosunki wietrzne

Przeważającymi wiatrami na terenie gminy są wiatry z sektora zachodniego i wschodniego, a najrzadziej występują wiatry z sektora północnego. Wiatry zachodnie stanowią około 20 %, a wiatry wschodnie około 16 % wszystkich notowanych wiatrów.

Największe prędkości wiatrów notowane są jesienią i zimą – wiatry bardzo silne i porywiste, a najmniejsze latem – cisze występują najczęściej w sierpniu.

Zachmurzenie

Teren Gminy – Miasto Działdowo charakteryzuje się (w stosunku do przeciętnych w Polsce) większym średnim zachmurzeniem, czyli większą liczbą dni pochmurnych (największa ilość dni pochmurnych występuje w listopadzie). W ciągu roku na terenie gminy odnotowuje się około 30 dni pogodnych, które najczęściej występują we wrześniu.

Obszar Gminy – Miasto Działdowo cechuje raczej krótki okres wegetacyjny, który dla Działdowa wynosi 180 – 190 dni.

3. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

3.1. Uwarunkowania zewnętrzne

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” powinien być zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, wojewódzkiego oraz powiatowego:

- „Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- „Krajowym Programem Ochrony Środowiska, Wojewódzkim Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Powiatowym Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Działdowskiego”;
- „Krajowym Planem Gospodarki Odpadami, Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Powiatowym Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Działdowskiego”;
- „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Programem Usuwania Azbestu oraz Wyrobów zawierających Azbest dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Programem Usuwania Azbestu oraz Wyrobów Zawierających Azbest dla Powiatu Działdowskiego”,
- „Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020”.

3.1.1. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016:

Główne cele wynikające z polityki ekologicznej państwa dotyczące Gminy - Miasto Działdowo:

1. W zakresie poprawy jakości środowiska:

- osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez uporządkowanie gospodarki ściekami komunalnymi oraz zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rozproszonych, trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi,
- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- minimalizacja zagrożenia mieszkańców gminy ponadnormatywnym hałasem,
- wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

2. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego:

- zachowanie różnorodności biologicznej i ochrona krajobrazu,
- utrzymanie i rozwój terenów zieleni miejskiej.

3. W zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii:

- wprowadzanie nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

4. W zakresie zadań systemowych:

- zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do ustaleń zawartych we wszystkich dokumentach strategicznych i przeprowadzenia oceny skutków ekologicznych ich realizacji przed ich zatwierdzeniem,
- upowszechnienie Systemów Zarządzania Środowiskowego,
- zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- współpraca z sąsiednimi gminami.

3.1.2. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej województwa

Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018

Cel strategiczny: **Ochrona zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa.**

Priorytet I. Doskonalenie działań systemowych

Kierunki działań:

I.1. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategicznych programach rozwoju województwa;

I.2. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej dla realizacji celów Programu Ochrony Środowiska;

I.3. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska:

Rozwój proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego, poprzez:

- stosowanie systemu „zielonych zamówień” w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego organizowanych przez wszystkie instytucje korzystające ze środków publicznych,
- promocję tworzenia „zielonych miejsc pracy” z wykorzystaniem funduszy Unii Europejskiej,
- promocję transferu najnowszych technologii służących ochronie środowiska,
- przeprowadzenie kampanii społecznej kształtującej zrównoważone wzorce konsumpcji,
- wprowadzanie etykiet informujących o produktach ekologicznych i ich promocja wśród społeczeństwa;

I.4. Rozwój systemu ekozarządzania:

Stymulowanie przystępowania przedsiębiorstw i instytucji do systemów zarządzania środowiskowego, w szczególności: systemu ekozarządzania i audytu (EMAS), osiągania norm i certyfikatów ISO 14001 oraz świadectw CP - Przedsiębiorstw Czystszej Produkcji.

I.5. Wzrost udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska:

- doskonalenie systemu udostępniania społeczeństwu informacji o środowisku i jego ochronie przez organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli, a także inne podmioty powołane do wykonywania zadań publicznych dotyczących środowiska i jego ochrony,
 - utworzenie ogólnodostępnej, regionalnej bazy danych o przyrodzie i środowisku województwa warmińsko-mazurskiego,
 - wspieranie rozwoju szkolnej edukacji w zakresie ochrony przyrody i środowiska,
 - zapewnienie udziału pozarządowych organizacji ekologicznych w gremiach podejmujących decyzje dotyczące ochrony środowiska,
 - rozwój współpracy z mediami w zakresie upowszechniania informacji o środowisku i jego ochronie;
- I.6. Rozwój badań i postęp techniczny w dziedzinie ochrony środowiska
- wspieranie wdrażania eko-innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska,
 - wspieranie badań dotyczących oceny stanu, zagrożeń i metod ochrony przyrody i środowiska, w tym doposażenia w nowoczesną aparaturę naukową instytutów, uczelni i instytucji realizujących zadania w ramach obowiązujących systemów (programów) monitoringu,
 - wspieranie wymiany naukowej, organizacji seminariów i konferencji naukowych;
- I.7. Wzrost odpowiedzialności za szkody w środowisku
- prowadzenie szkoleń na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników administracji, sądownictwa oraz podmiotów gospodarczych,
 - wzmocnienie kadrowe i aparaturowe organów inspekcyjnych, pozwalające na pełną realizację zadań kontrolnych;
- I.8. Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym
- Przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego w województwie, w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, poprzez:
- uwzględnienie w studiach oraz planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska, gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej, w szczególności wynikających z opracowań ekofizjograficznych, prognoz oddziaływania na środowisko (wraz z poprawą jakości tych dokumentów),
 - wdrażanie koncepcji korytarzy ekologicznych i zasad ochrony krajobrazu kulturowego,
 - uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wyników monitoringu środowiska, w szczególności w zakresie walorów przyrodniczych, jakości powietrza i wód oraz zagrożenia hałasem;
- I.9. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa
- I.9.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, poprzez:
- podejmowanie akcji i działań na rzecz aktywnej ochrony środowiska w regionie oraz upowszechnianie informacji o jego walorach przyrodniczych i kulturowych,
 - prowadzenie zajęć terenowych, „zielonych lekcji”, wykładów, prelekcji, prezentacji multimedialnych, pokazów filmów dla różnych grup odbiorców,
 - organizowanie konkursów, wystaw, akcji, kampanii i festynów ekologicznych,
 - popularyzację wiedzy o środowisku i jego ochronie przez media, publikacje i Internet,
 - szkolenia metodyczne dla nauczycieli i animatorów edukacji ekologicznej,
 - propagowanie sprzyjających ochronie środowiska zachowań konsumenckich,
 - promocję proekologicznych form gospodarowania, eko- i agroturystyki, zdrowej żywności i zdrowego trybu życia;
- I.9.2. Wspieranie działalności edukacyjnej prowadzonej przez samorządy i ich jednostki organizacyjne, ekologiczne organizacje pozarządowe, grupy obywatelskie, Lasy Państwowe, parki krajobrazowe,
- I.9.3. Wspieranie istniejących oraz tworzenie nowych ośrodków edukacji i informacji ekologicznej o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, w tym tzw. „zielonych szkół”,
- I.9.4. Opracowanie i realizacja lokalnych programów edukacyjnych uwzględniających specyfikę środowiska, lokalną tożsamość i tradycję kulturową, dla różnych grup odbiorców,
- I.9.5. Rozwój infrastruktury terenowej służącej poznawaniu przyrody: ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych, muzeów przyrodniczych i izb edukacyjnych.

Priorytet II: Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych

Kierunki działań:

II.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

II.1.1. Prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej:

- monitoring i uzupełnianie inwentaryzacji siedlisk i gatunków we wszystkich typach ekosystemów,
- dokonywanie oceny aktualnych i potencjalnych zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej,
- monitoring zmian zachodzących w biocenozach, ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000;

II.1.2. Rozwój form ochrony przyrody

- utrzymanie, po uprzedniej weryfikacji aktualnego stanu, form ochrony przyrody w województwie, w tym istniejących rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów,
- wspieranie powiększania i powoływania nowych form ochrony przyrody w uzgodnieniu z samorządami lokalnymi, w szczególności koncepcji utworzenia parków narodowych: Mazurskiego i Puszczy Rominckiej;

II.1.3. Opracowywanie i realizacja planów ochrony

- sukcesywne opracowywanie i realizacja planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000,
- aktualizacja i realizacja planów ochrony rezerwatów, parków krajobrazowych i programów ochrony przyrody w nadleśnictwach,
- wzmocnienie kadrowe i finansowe służby leśnej, służb ochrony przyrody, straży rybackiej i straży łowieckiej;

II.1.4. Zapewnienie integralności przyrodniczej województwa

- wyznaczenie, utrzymanie i właściwe zagospodarowanie lądowych korytarzy ekologicznych, łączących obszary o charakterze węzłowym,
- budowa przejść dla zwierząt na trasach komunikacyjnych,
- zapewnienie ciągłości morfologicznej rzek, ze szczególnym uwzględnieniem tras migracji ryb,
- zapewnienie ochrony i renaturalizacja zbiorników roślinnych towarzyszących ciekom wodnym, otaczających zbiorniki wodne i obszary podmokłe;

II.1.5. Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody

- opracowanie i wdrożenie programu eliminacji ekspansywnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla rodzimej przyrody,
- wspieranie działań mających na celu restytucję zanikłych i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
- opracowanie i wdrożenie programu ograniczania liczebności zwierząt zagrażających funkcjonowaniu biocenozy oraz racjonalnemu użytkowaniu zasobów przyrodniczych,
- monitorowanie działań związanych z użytkowaniem organizmów modyfikowanych genetycznie oraz wspieranie badań naukowych w zakresie wpływu GMO na różnorodność biologiczną;

II.1.6. Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie rolniczym

- promocja i realizacja programów rolnośrodowiskowych, wdrażanie na obszarach cennych przyrodniczo-proekologicznych form gospodarowania,
- wspieranie gospodarowania na ekstensywnie użytkowanych łąkach i pastwiskach,
- powstrzymywanie sukcesji i ograniczanie zalesień na obszarach nieleśnych o wysokiej wartości przyrodniczej,
- zachowanie i odtwarzanie śródpolnych remiz, zadrzewień, zakrzaczeń i małych zbiorników wodnych,
- utrzymanie i tworzenie różnych form zadrzewień nierozzerwalnie związanych z przestrzenią krajobrazu kulturowego;

II.1.7. Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie miejskim

- zachowanie, powiększanie i pielęgnacja terenów zielonych w miastach, jako obszarów rekreacji i ostoji przyrodniczych,
- wprowadzanie do zieleni miejskiej nasadzeń rodzimych gatunków drzew i krzewów przy stopniowej eliminacji gatunków obcych;

II.1.8. Ograniczanie negatywnego wpływu rozwoju energetyki wiatrowej na przyrodę, mieszkańców, krajobraz przyrodniczy i kulturowy oraz obiekty zabytkowe poprzez wieloaspektową analizę potencjalnych oddziaływań i określanie warunków lokalizacji nowych inwestycji;

II.2. Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej

II.2.1. Okresowe rewizje planów urządzania lasów, w celu zapewnienia racjonalnego użytkowania zasobów leśnych, kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, z zachowaniem bogactwa biologicznego siedlisk przyrodniczych, flory, fauny i grzybów;

II.2.2. Uzupelnianie i aktualizacja planów urządzania lasów niebędących w zarządzie Lasów Państwowych;

II.2.3. Realizacja zadań wynikających z planów urządzania lasu, programów ochrony przyrody nadleśnictw oraz programu gospodarczo-ochronnego Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Mazurskie”;

II.2.4. Aktualizacja programu zwiększania lesistości i kontynuacja zalesień, z uwzględnieniem potrzeb ochrony wartościowych siedlisk nieleśnych, kształtowania korytarzy ekologicznych i rekultywacji terenów zdegradowanych;

II.2.5. Rozbudowa i modernizacja bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury służącej ochronie lasów;

II.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody

II.3.1. Ochrona przed deficytem wody

- realizacja projektów mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki,
- utrzymanie i modernizacja systemów melioracyjnych, w tym urządzeń piętrzących wodę, umożliwiających sterowanie odpływem i zmniejszenie nierównomierności przepływu cieków
- poprawa zdolności retencyjnych poprzez ochronę retencji naturalnej, budowę zbiorników retencyjnych raz instalowanie urządzeń regulujących odpływ wód,
- utrzymanie i odnawianie urządzeń melioracji szczegółowych,
- dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych przeznaczonych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody;

II.3.2. Ochrona przed powodzią

- przygotowanie oceny ryzyka powodziowego, która wskazywała będzie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których należało będzie do 2013 r. opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego,
- wyznaczenie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone,
- aktualizacja planów ochrony przeciwpowodziowej,
- utrzymanie, modernizacja, remonty i rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej: kanałów, przepustów wałowych, stacji pomp i budowli piętrzących,
- budowa i modernizacja dróg dojazdowych do obiektów osłony przeciwpowodziowej;

II.3.3. Ochrona zasobów wód podziemnych

- opracowanie regionalnych dokumentacji hydrogeologicznych dla głównych zbiorników wód podziemnych bez izolacji, które takich dokumentacji nie posiadają,
- identyfikacja i weryfikacja głównych obszarów zasilania wód podziemnych i odpowiednie ich zagospodarowanie,
- ustanowienie obszarów ochrony słabo izolowanych zbiorników wód podziemnych i stref ochrony ujęć wód oraz ich właściwe użytkowanie,
- likwidacja nieczynnych ujęć wody,
- prowadzenie monitoringu wód podziemnych;

II.4. Ochrona powierzchni ziemi

- rozwój systemu monitoringu gleb,
- upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej oraz doskonalenie doradztwa rolniczego,
- przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych,
- zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom,
- budowa urządzeń ograniczających erozję wodną,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne, w szczególności zapobieganie dewastacji gleb hydrogenicznych,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, dla przywrócenia im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej,
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności,
- promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego,
- stosowanie urządzeń zabezpieczających glebę przed zanieczyszczeniem;

II.5. Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi

- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych, z wykorzystaniem BAT,
- uzupełnienie rozpoznania zasobów kopalin w województwie,
- opracowanie dokumentacji hydrogeologicznych dla ważnych ujęć komunalnych oraz dla ujęć na obszarach podatnych na zanieczyszczenia z powierzchni terenu,
- budowa i modernizacja sieci wodociągowych oraz stacji uzdatniania wody,
- ograniczenie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych,
- eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin;

II.6. Ochrona klimatu

- wycofywanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową,
- promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu zapewnienia wzrostu udziału OZE w bilansie energii pierwotnej,
- aktualizacja i realizacja wojewódzkiego programu ekoenergetycznego,
- zwiększanie efektywności energetycznej gospodarki i ograniczanie zapotrzebowania na energię,

- prowadzenie gospodarki leśnej w sposób zapewniający przyrost zasobności drzewostanów (kumulację dwutlenku węgla);

II.7. Doskonalenie gospodarowania zasobami energetycznymi

- nadzór nad sporządzaniem przez poszczególne gminy projektów założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz opiniowanie tych planów przez samorząd województwa.

Priorytet III: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Kierunki działań:

III.1. Ograniczanie środowiskowych zagrożeń zdrowia i życia

III.1.1. Koordynacja działań z zakresu monitoringu zagrożeń dla zdrowia mieszkańców poprzez:

- zbieranie i udostępnianie informacji na temat zagrożeń dla zdrowia społeczeństwa (zarówno nagłych, jak i długotrwałych),
- wykonywanie analiz ryzyka zdrowotnego dla procedur związanych z dopuszczaniem inwestycji do realizacji,
- poprawę technicznego wyposażenia służb kontrolnych w nowoczesny sprzęt oraz sieci alarmowe,
- wspieranie akcji edukacyjno-szkoleniowych dla służb zakładów przemysłowych i pracowników administracji publicznej w zakresie zapobiegania awariom oraz skażeniom środowiska;

III.1.2. Prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii;

III.1.3. Sporządzanie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii;

III.1.4. Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii;

III.1.5. Prowadzenie rejestru awarii EKOAWARIE, jako bazy danych do analizy doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i akcji ratowniczych;

III.1.6. Analizowanie sytuacji dotyczącej stanu zaopatrzenia ludności w wodę do picia o dobrej jakości oraz, w miarę potrzeb, inicjowanie działań naprawczych.

III.2. Poprawa jakości powietrza

III.2.1. Redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii poprzez:

- likwidację lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowę sieci ciepłowniczej,
- zamianę kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne,
- instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych i budowę nowoczesnych sieci ciepłowniczych,
- instalowanie i modernizacja urządzeń ochrony powietrza,
- prowadzenie kontroli prawidłowości eksploatacji urządzeń energetycznych,
- rozbudowę sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej) województwa,
- zmniejszanie zapotrzebowania na energię: stosowanie energooszczędnych technologii w gospodarce, dokonywanie termomodernizacji budynków, wprowadzanie nowoczesnych systemów grzewczych w domach jednorodzinnych, zmniejszanie strat energii w systemach przesyłowych (elektroenergetycznych i ciepłych);

III.2.2. Ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez:

- modernizację taboru samochodowego i promocję korzystania z publicznych środków transportu,
- poprawę jakości dróg i organizacji ruchu kołowego;

III.2.3. Opracowanie gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii;

III.2.4. Opracowanie i wdrożenie programów ochrony powietrza dla stref, dla których nastąpiło przekroczenie standardów jakości powietrza;

III.2.5. Prowadzenie monitoringu powietrza atmosferycznego;

III.3. Poprawa jakości wód

- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnych,
- osiąganie wymaganych prawem norm jakości ścieków oczyszczonych,
- budowa systemów kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich, w miejscowościach zwodociągowanych, położonych na obszarach zlewni pojeziernych, w zlewisku Zalewu Wiślanego oraz skupiskach zabudowy rekreacyjnej zlokalizowanej nad jeziorami,
- wyposażenie istniejących sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające oraz budowa systemów kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych,
- opracowanie i wdrożenie programu rekultywacji zanieczyszczonych zbiorników wodnych,
- uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz w programie wodnośrodowiskowym kraju,

- ograniczanie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne i priorytetowe pochodzące ze źródeł przemysłowych,
- wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków,
- wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojnicę i płyty obornikowe, stosowanie zasad dobrej praktyki rolniczej,
- utrzymywanie trwałej pokrywy roślinnej i ograniczanie zabudowy strefy brzegowej wód
- rozwój systemu monitoringu wód powierzchniowych;

III.4. Doskonalenie gospodarki odpadami

Realizacja wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, w tym m.in.:

- zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez rozwój czystych technologii, zmniejszenie materiałochłonności produkcji, zmniejszanie masy opakowań, wydłużenie okresów życia produktów itp.,
- zmniejszenie strumienia odpadów kierowanych na składowiska poprzez doskonalenie systemu preselekcji (objęcie wszystkich wytwórców odpadów komunalnych na terenie województwa systemem selektywnego odbioru odpadów), sortowania i odzysku odpadów komunalnych,
- zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- utrzymanie i rozwój sprawnego systemu zbierania wraków samochodów i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- zintensyfikowanie edukacji ekologicznej promującej zapobieganie powstawaniu odpadów, właściwe postępowanie z odpadami, prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie oraz wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

III.5. Ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych

III.5.1. Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w aparaturę do badań akustycznych i promieniowania elektromagnetycznego,

III.5.2. Prowadzenie monitoringu hałasu i pól elektromagnetycznych oraz dokonywanie oceny narażenia społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne, w tym:

- aktualizowanie/opracowywanie map akustycznych Olsztyna i Elbląga,
- ocena stanu akustycznego dróg i linii kolejowych, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne,
- prowadzenie rejestru wojewódzkiego, zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu i pól elektromagnetycznych, z uwzględnieniem terenów mieszkaniowych i innych miejsc dostępnych dla ludności;

III.5.3. Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy *Prawo ochrony środowiska*, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej;

III.5.4. Opracowanie programów ochrony przed hałasem na terenach, gdzie przekracza on wartość dopuszczalną i realizacja przedsięwzięć technicznych i organizacyjnych dla zmniejszenia poziomu hałasu;

III.5.5. Ograniczanie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych przez np. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień, budowę ekranów akustycznych;

III.5.6. Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu);

III.5.7. Stosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem od urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu;

III.5.8. Propagowanie transportu intermodalnego (szynowo-drogowego);

III.5.9. Wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo;

III.5.10. Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych;

III.6. Ograniczanie zagrożeń ze strony substancji chemicznych w środowisku:

- sprawowanie nadzoru nad obrotem i stosowaniem substancji chemicznych dopuszczonych na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH i innym aktami normatywnymi,
- nakładanie i egzekwowanie przez właściwe organy sankcji wobec posiadaczy PCB, którzy nie zapewnią usunięcia i unieszkodliwienia PCB i urządzeń, które je zawierają w obowiązującym terminie, tj. do dnia 31 grudnia 2010 r.,
- kontynuacja programu usuwania azbestu,
- prowadzenie szkoleń dotyczących odpowiedzialnego stosowania chemikaliów, ich obrotu, postępowania z odpadami,

- propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy i naczynia jednorazowego użytku).

3.1.3. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej powiatu

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Działdowskiego na lata 2010-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2019

Priorytet środowiskowy: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.

Cel ekologiczny: Ochrona przyrody i krajobrazu

Cele strategiczne:

- I. Utrzymanie wysokich walorów krajobrazowych.
- II. Zachowanie wysokiej różnorodności biologicznej, jej ochrona oraz zrównoważone wykorzystywanie.

Cel ekologiczny: Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.

Cel strategiczny:

- I. Rozwijanie trwale równoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

Cel ekologiczny: Ochrona powierzchni ziemi

Cele strategiczne:

- I. Wysoka jakość gleby.
- II. Racjonalne użytkowanie powierzchni ziemi.

Cel ekologiczny: Ochrona zasobów kopalni i wód podziemnych

Cel strategiczny:

- I. Eksploatacja kopalni i wód podziemnych zgodna z zasadami rozwoju zrównoważonego.

Cel ekologiczny: Biotechnologie i organizmy genetycznie zmodyfikowane

Cel strategiczny:

- I. Zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego województwa.

Priorytet środowiskowy: Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Cel ekologiczny: Materiałochłonność, wodochłonność i odpadowość produkcji.

Cel strategiczny:

- I. Racjonalne użytkowanie wody, materiałów i energii.

Cel ekologiczny: Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.

Cel strategiczny:

- I. Wzrost udziału energii z odnawialnych zasobów energetycznych.

Cel ekologiczny: Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

Cele strategiczne:

- I. Dobry stan zasobów wodnych.
- II. Sprawny system ochrony przeciwpowodziowej.

Priorytet środowiskowy: Środowisko i zdrowie. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Cel ekologiczny: Relacja środowisko-zdrowie.

Cel strategiczny:

- I. Zahamowanie powstawania środowiskowych zagrożeń zdrowia.

Cel ekologiczny: Jakość wód

Cel strategiczny:

- I. Dobry stan wód

Cel ekologiczny: Zanieczyszczenia powietrza.

Cel strategiczny:

- I. Czyste powietrze.

Cel ekologiczny: Gospodarka komunalna.

Cel strategiczny:

- I. Minimalizacja zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady.

Cel ekologiczny: Zagrożenia wynikające z awarii przemysłowych i stosowania chemikaliów, w tym substancji niszczących warstwę ozonową.

Cele strategiczne:

- I. Sprawny system ochrony środowiska przed poważnymi awariami.
- II. Sprawny system pełnej kontroli dystrybucji, składowania i stosowania substancji i preparatów chemicznych dla osiągnięcia pełnego bezpieczeństwa zdrowia ludzi i środowiska.

Cel ekologiczny: Oddziaływania hałasu.

Cel strategiczny:

- I. Dobry klimat akustyczny.

Cel ekologiczny: Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Cel strategiczny:

- I. Poziomy pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych.

Priorytet środowiskowy: Ochrona klimatu

Cele strategiczne:

- I. Zapewnienie redukcji emisji gazów cieplarnianych.
- II. Wycofywanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową.
- III. Wysoka świadomość ekologiczna.
- IV. Skuteczna edukacja ekologiczna.

Priorytet środowisko: Edukacja ekologiczna.

Cele strategiczne:

- I. Wysoka świadomość ekologiczna.
- II. Skuteczna edukacja ekologiczna.

Priorytet środowiskowy: Monitoring środowiska.

Cel strategiczny:

- I. Dobrze funkcjonujący (pełny) monitoring środowiska.

3.2. Uwarunkowania wewnętrzne

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” powinien być zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi na szczeblu gminnym:

- „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Działdowa”
- „Strategia rozwoju Miasta Działdowa”
- „Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Miasto Działdowo na lata 2011-2021”
- „Plan Gospodarki Odpadami dla Gmin Członków Ekologicznego Związku Gmin Działdowszczyzna na lata 2008-2012”

4. Dotychczasowa realizacja Programu

W poniższej tabeli przedstawiono zadania jakie zostały wyznaczone w ramach poprzedniego Programu Ochrony Środowiska, które zostały zrealizowane na terenie Miasta Działdowo w latach 2004-2011.

Tabela 4. Zadania zrealizowane w ramach poprzedniego Programu Ochrony Środowiska na terenie Gminy - Miasto Działdowo w latach 2004-2011.

Lp.	Nazwa zadania	Nakłady [zł]						Koszty całkowite [zł]	
		Lata realizacji					Jednostki i podmioty odpowiedzialne za realizację		
		2004	2005	2006	2007	2008-2011			
1.	Lokalizacja obiektów rekreacyjnych i turystycznych podporządkowana wymogom ochrony środowiska przyrodniczego;			606.777			24.101	Gmina Miasto Działdowo	630.878
2.	Prowadzenie prac pielęgnacyjnych parków, skwerów i pomników przyrody;						120.577	Gmina Miasto Działdowo	120.577
3.	Zmniejszenie strat energii, zwłaszcza cieplnej, w systemach przesyłowych, przede wszystkim poprzez uszczelnienie rurociągów oraz ich właściwą eksploatację;				134.900			Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Spółka z o.o w Działdowie	134.900
4.	Optymalizacja wykorzystania (dociążenie) oczyszczalni ścieków w Działdowie						486.594	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. Działdowie	486.594
5.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie miasta oraz modernizacja kolektorów zmierzająca do wyeliminowania nieszczelności i przenikania wód gruntowych do kanalizacji; wykonanie I etapu budowy kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z separatorem na obszarze os. Leśna; budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie przy ul. Polnej, ul. Olsztyńskiej,	21.958	25.059	11.732	2.972.659	2.262.387		Gmina Miasto Działdowo oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Działdowie	5.235.046
							1.820.618	Gmina Miasto Działdowo i Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	1.879.367

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Działdowo

	ul. Granicznej; • wykonanie I etapu budowy kanalizacji sanitarnej i deszczowej na os. Lidzbarska; • wykonanie II etapu budowy kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z separatorem na obszarze os. Leśna; • wykonanie II etapu budowy kanalizacji sanitarnej i deszczowej na os. Lidzbarska; • wykonanie I etapu budowy kanalizacji sanitarnej i deszczowej na os. Grunwaldzka; • wykonanie II etapu budowy kanalizacji sanitarnej i deszczowej na os. Grunwaldzka;	25.870					1.121.869 1.007.995 964.106 215.694	Sp z o. o. w Działdowie Gmina Miasto Działdowo Gmina Miasto Działdowo Gmina Miasto Działdowo Gmina Miasto Działdowo	1.147.739 1.007.995 964.106 215.694	
6.	Wykonanie kanalizacji deszczowej na os. Księżodworska III;					515.905			Gmina Miasto Działdowo	515.905
7.	Doposażenie systemu kanalizacji deszczowej w instalacje do podczyszczania wód opadowych (separatory);						373.851		Gmina Miasto Działdowo	373.851
8.	Bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych (ulic) o statusie gminnym oraz budowa nowych dróg na terenach powstających osiedli;	1.138.065	2.045.994	1.570.997			15.231.618		Gmina Miasto Działdowo	20.534.741

5. WODY

5.1. Charakterystyka stanu aktualnego

5.1.1. Sieć rzeczna

Dwa najważniejsze ciek wodne przepływające przez teren Gminy - Miasto Działdowo to rzeka Wkra oraz Kanał Młyński. Poniżej przedstawiono ich charakterystykę.

Rzeka Wkra (Nida–Działdówka–Wkra)

Pod względem hydrograficznym rzeka Wkra należy do dorzecza Bugu. Wkra jest rzeką III rzędu, prawobrzeżnym dopływem Narwi. Jej długość wynosi 249,1 km, w tym w granicach województwa warmińsko-mazurskiego – ok. 70 km. Zlewnia zajmuje łączną powierzchnię 5 322,1 km². Wkra w górnym biegu, od źródeł na terenie gminy Nidzica w do ujścia rzeki Szkotówki w km 219+400 zwana jest Nidą, w okolicy Miasta Działdowa zwana jest Działdówką, a od Żuromina do ujścia nazywana jest Wkrą. Rzeka bierze początek w zmeliorowanych bagnach na wschód od jeziora Kownatki w okolicach miejscowości Januszkowo. Dolina rzeki w wielu miejscach pocięta jest gęstą siecią rowów melioracyjnych i występują tu liczne doły potorfowe. Wkra jest typowym nizinny ciekami charakteryzującym się niewielkimi spadkami (średnio poniżej 0,5 ‰).

Wkra przepływa przez południową część Gminy – Miasto Działdowo na długości 1,145 km, zajmując powierzchnię 11,49 km².

Kanał Młyński

Jest to ciek stanowiący lewostronny dopływ Wkry-Działdówki, którego długość na terenie Gminy - Miasto Działdowo wynosi 4,050 km. Zasilany jest przez Szkotówkę i Pierławkę.

Wszystkie ciek wodne znajdujące się na terenie Gminy - Miasto Działdowo charakteryzuje śnieżno-deszczowy system zasilania, z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku oraz jednym minimum. Po osiągnięciu wiosennego maksimum (w okresie pomiędzy styczniem a kwietniem), stany wody i przepływy rzek zmniejszają się. Wezbrania letnie (lipiec, sierpień) są zdecydowanie mniejsze od wiosennych. Minimum przypada pomiędzy lipcem a październikiem.

5.1.2. Zbiorniki wodne

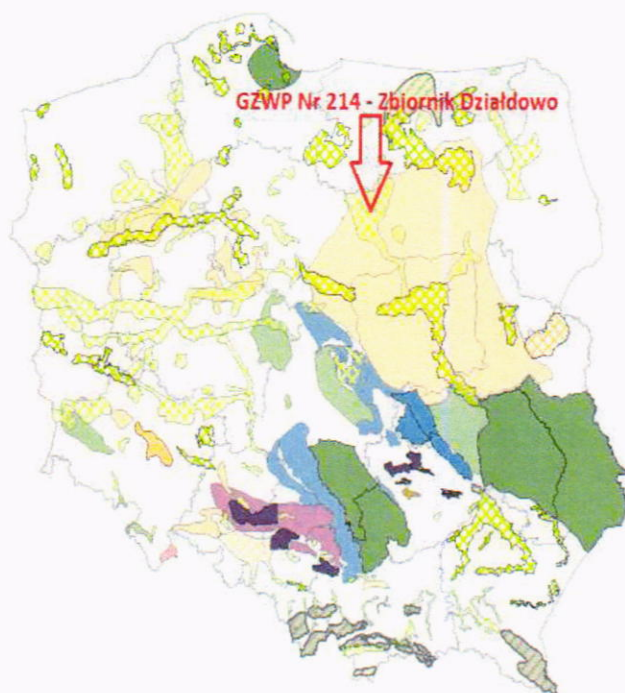
Do wód stojących na terenie Gminy - Miasto Działdowo można zaliczyć małe zbiorniki wodne stanowiące obiekty małej retencji wodnej. Są to m.in.:

- stawy,
- śródpolne oczka wodne,
- wyrobiska poeksploatacyjne.

Zbiorniki te zajmują małą powierzchnie na terenie Gminy - Miasto Działdowo, odznaczając się przy tym regularnym kształtem oraz niewielką głębokością.

5.1.3. Wody podziemne

Obszar Gminy - Miasto Działdowo położony jest w obrębie głównych zbiorników wód podziemnych - GZWP nr 214 „Działdowo” i 215 „Subniecka Warszawska”. GZWP 214 występuje w utworach czwartorzędowych i reprezentuje typ zbiorników o charakterze ośrodka porowo – mieszanym (międzymorenowy i dolin kopalnych). GZWP 215 występuje w utworach trzeciorzędowych i ma porowy charakter ośrodka.

Zestawienie parametrów charakterystycznych dla GWZP występujących na terenie Gminy – Miasto Działdowo przedstawia tabela 19.

Tabela 5. Parametry GWZP występujących na terenie Gminy - Miasto Działdowo.

Nr GWZP	Nazwa GWZP	Powierzchnia GWZP [km ²]	Średnia głębokość ujęć [m]	Zasoby dyspozycyjne [tys. m ^{3/d}]
214	Zbiornik Działdowo	1 790,0	100,0	300,0

Zbiornik GWZP „Działdowo” posiada wyznaczony obszar ochrony zbiornika. Na całkowitej powierzchni zbiornika objętego obszarem ochrony, wyróżniono obszar najwyższej ochrony (ONO), który obejmuje powierzchnię 1 650 km² oraz obszar wysokiej ochrony (OWO) obejmujący powierzchnię 140 km². Zróżnicowanie obszaru zbiornika warunkuje możliwości zagospodarowania terenu poszczególnych gmin położonych w zasięgu GWZP 214. W granicach najwyższej ochrony GWZP 214 położone jest całe Miasto Działdowo.

Zbiornik posiada zróżnicowaną miąższość warstwy wodonośnej i przedstawia się ona następująco:

- na poziomie przypowierzchniowym wynosi: 10 – 20 m;
- na poziomie międzymorenowym wynosi: 20 – 40 m;
- na poziomie spągowym wynosi: 20 – 60 m.

W granicach zbiornika GWZP 215 położona jest cała Gmina - Miasto Działdowo.

5.2. Jakość wód

5.2.1. Wody powierzchniowe

Z istniejących form wód powierzchniowych na terenie Gminy - Miasto Działdowo, ocenie jakości była poddana rzeka Wkra oraz ciek Kanał Młyński. Badania były przeprowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. W związku z tym, że zarówno rzeka Wkra jak i Kanał Młyński nie były badane w odcinkach znajdujących się na terenie Gminy - Miasto Działdowo, jako miarodajne przyjęto punkty pomiarowe znajdujące się najbliżej terenu Gminy - Miasto Działdowo.

Rzeka Wkra

W przypadku rzeki Wkra, za miarodajny, uznano punkt pomiarowy znajdujący się na terenie Gminy - Miasto Działdowo, w miejscowości Kisiny. Pomiarów dokonano w 2010 r. Nazwa punktu to: „Wkra od dopływu z Zagrzewa do połączenia ze Szkotówką bez Szkotówki.”

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 6. Ocena jakości wód dla rzeki Wkra w punkcie pomiarowym "Wkra od dopływu z Zagrzewa do połączenia ze Szkotówką bez Szkotówki" w 2010 r..

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość
Elementy biologiczne			
1.	Fitoplankton (IFPL) lub chlorofil „a”	µg/l	18,4
2.	Fitobentos	wskaźnik okrzemkowy IO	-
3.	Makrofity	makrofitowy indeks rzeczny MIR	-
4.	Klasa elementów biologicznych		I
Elementy fizykochemiczne			
5.	Temperatura	°C	19,4
6.	Zawiesina ogólna	mg/l	-
7.	Tlen rozpuszczony	mg O ₂ /l	6,2
8.	BZT ₅	mg O ₂ /l	4,2
9.	OWO (ogólny węgiel organiczny)	mg C/l	21
10.	Przewodność w 20°C	uS/cm	432
11.	Substancje rozpuszczone	mg/l	326
12.	Chlorki	mg Cl/l	17,4
13.	Odczyn pH	-	7,5-8,0
14.	Azot amonowy	mg N-NH ₄ /l	0,45
15.	Azot Kjeldahla	mg N/l	1,74
16.	Azot azotanowy	mg N-NO ₃ /l	1,48
17.	Azot ogólny	mg N/l	2,80
18.	Fosfor ogólny	Mg P/l	0,601
19.	Klasa elementów fizykochemicznych		PSD
20.	Stan/potencjał ekologiczny		III

Objaśnienia:

Stan/potencjał ekologiczny:

I – stan/potencjał bardzo dobry

II – stan/potencjał dobry

III – stan/potencjał umiarkowany

IV – stan/potencjał słaby

V – stan/potencjał zły

Klasa elementów:

I – stan bardzo dobry

II – stan dobry

III – poniżej stanu dobrego

Podsumowanie:

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, określił klasyfikację stanu ekologicznego na podstawie elementów biologicznych i fizykochemicznych. W przypadku wód rzeki Wkra, wskaźniki biologiczne, takie jak skład i liczebność fitoplanktonu, były charakterystyczne dla wód czystych. W przypadku wskaźników fizykochemicznych, wartość stężenia fosforu ogólnego oraz ogólnego węgla organicznego, wskazywały na umiarkowany stan ekologiczny. Najwyższe wartości obu tych wskaźników, przekraczające II klasę, zanotowano tylko raz roku 2010, w miesiącu lipcu. Drugiej jakości wód odpowiadały wartości tlenu rozpuszczonego, azotu Kjeldahla oraz BZT₅. Pozostałe wskaźniki mieściły się w granicach norm I klasy. Ogólna ocena jakości wód Wkry w przekroju Działdowo (Kisiny) wskazywała na umiarkowany stan ekologiczny co odpowiada III grupie jakości.

Głównym źródłem zanieczyszczenia Wkry na odcinku monitorowanym przez WIOŚ były ścieki z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni dla Nidzicy zlokalizowanej w Piątkach. Inne punktowe źródła, kierujące ścieki do wód Wkry, to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia w Zagrzewie oraz oczyszczalnia Zespołu Szkół Rolniczych w Gródkach.

Kanał Młyński

W przypadku cieku wodnego Kanał Młyński, za miarodajny, uznano punkt pomiarowy znajdujący się na terenie Gminy Działdowo, przy drodze Gnojno-Prusinowo. Pomiarów dokonano w 2009 r. Nazwa punktu to: „Kanał Młyński – na drodze Gnojno-Prusinowo”.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 7. Ocena jakości wód dla rzeki Kanał Młyński w punkcie pomiarowym "Kanał Młyński – na drodze Gnojno-Prusinowo" w 2010 r.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość
Elementy biologiczne			
1.	Fitoplankton (IFPL) lub chlorofil „a”	µg/l	I
2.	Fitobentos	wskaźnik okrzemkowy IO	
3.	Makrofity	makrofitowy indeks rzeczny MIR	
4.	Klasa elementów biologicznych		I
Elementy fizykochemiczne			
5.	Temperatura	°C	I
6.	Zawiesina ogólna	mg/l	-
7.	Tlen rozpuszczony	mg O ₂ /l	II
8.	BZT ₅	mg O ₂ /l	psd
9.	OWO (ogólny węgiel organiczny)	mg C/l	psd
10.	Przewodność w 20°C	uS/cm	I
11.	Substancje rozpuszczone	mg/l	I
12.	Odczyn pH	-	I
13.	Azot amonowy	mg N-NH ₄ /l	psd
14.	Azot Kjeldahla	mg N/l	psd
15.	Azot azotanowy	mg N-NO ₃ /l	II
16.	Azot ogólny	mg N/l	II
17.	Fosfor ogólny	Mg P/l	psd
18.	Klasa elementów fizykochemicznych		psd
19.	Stan/potencjał ekologiczny		umiarkowany

Klasa elementów:

I – stan bardzo dobry

II – stan dobry

III – poniżej stanu dobrego

Podsumowanie:

Kanał Młyński badany był w jednym przekroju pomiarowo-kontrolnym, na drodze Gnojno-Prusinowo, który charakteryzował jednolitą część wód o nazwie „Kanał Młyński”. Badanie zawartości chlorofilu „a” wskazało na bardzo dobry stan ekologiczny rzeki. Natomiast o umiarkowanym stanie ekologicznym zdecydowały następujące wskaźniki:

- tlen rozpuszczony,
- BZT₅,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo

- OWO
- azot azotanowy.

Pozostałe wskaźniki fizykochemiczne spełniały normy I-II klasy.

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód Kanału Młyńskiego są oczyszczone mechaniczno-biologicznie ścieki z Działdowa (odprowadzane bezpośrednio w ilości ok. 3480 m³/d).

Ogólna ocena stanu ekologicznego: umiarkowany.

Wody badanych rzek na terenie Gminy – Miasto Działdowo, zostały poddane także ocenie eutrofizacji. W poniższej tabeli przedstawiono jej wyniki.

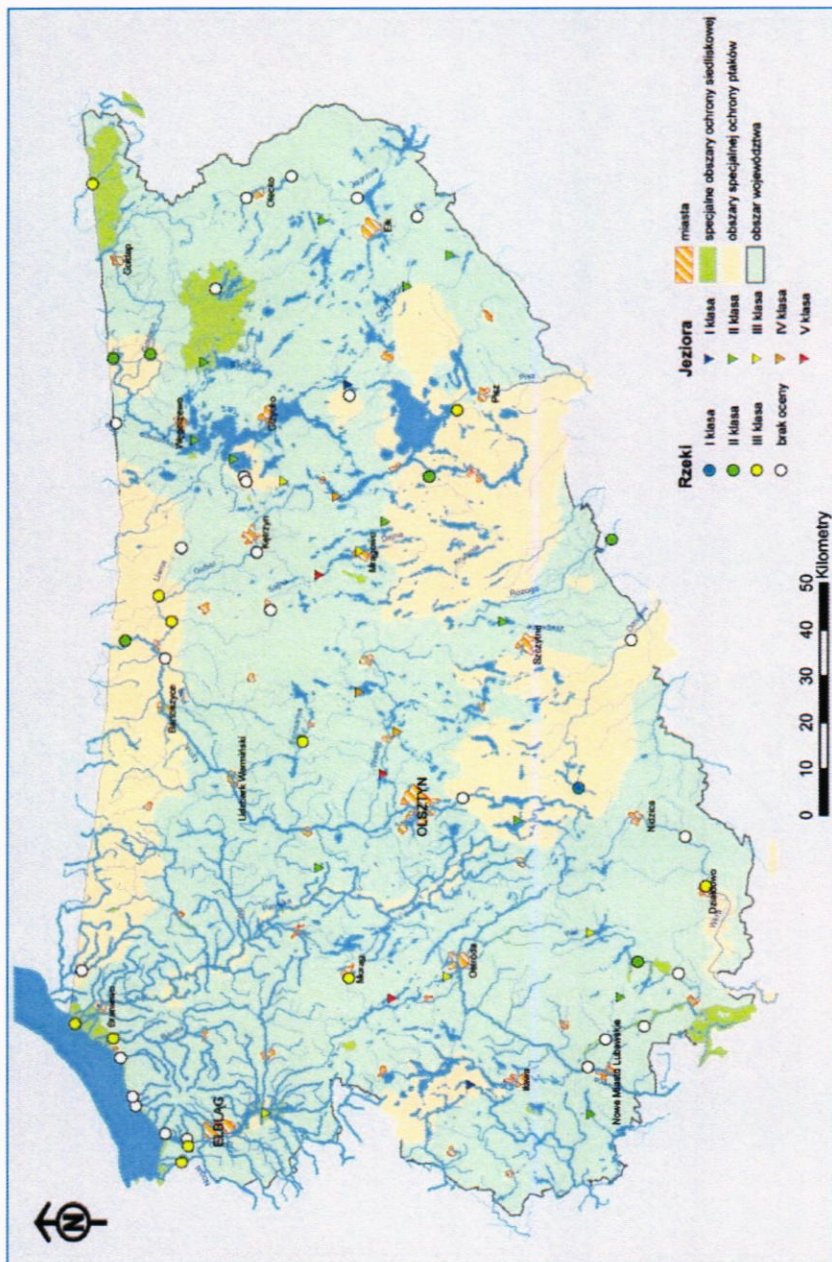
Tabela 8. Ocena eutrofizacji rzek na terenie Gminy – Miasto Działdowo.

Lp.	Nazwa rzeki/punktu pomiarowego	Okres objęty oceną	Ogólna ocena eutrofizacji*	Wskaźnik decydujący o ocenie
1.	Wkra-Działdowo (Kisiny)	2009	NIE	-
2.	Kanał Młyński – na drodze Gnojno-Prusinowo	2008, 2009	TAK	BZT ₅ , OWO, azot amonowy, azot Kjeldahla, fosfor ogólny, fosforany

* TAK – występuje eutrofizacja, NIE – nie występuje eutrofizacja

BZT₅ – pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu, OWO – ogólny węgiel organiczny

Rysunek 2. Ocena potencjału/stanu ekologicznego rzek i jezior zlokalizowanych na terenie województwa Warmińsko-Mazurskiego (stan na rok 2010).¹

¹ Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2010 r.

5.2.2. Wody podziemne

Na terenie Gminy - Miasto Działdowo zlokalizowane są trzy komunalne ujęcia wód podziemnych. Ich zestawienie przedstawiono w poniższej tabeli

Tabela 9. Zestawienie komunalnych ujęć wód podziemnych zlokalizowanych na terenie Gminy - Miasto Działdowo

Lp.	Właściciel ujęcia	Liczba studni	Wydajność [m ³ /dobę]	Wydajność rzeczywista [m ³ /dobę]
1.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o. o. ul. Hallera 32, 13-200 Działdowo	8	9500,00	3210,40
2.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Leśna 1, 13-200 Działdowo	1	250,00	176,00
3.	Spółdzielnia Mleczarska MLEKOVITA, ul. Małka 2, 13-200 Działdowo	1	259,20	187,5

W analizowanym okresie czasu nie prowadzono pomiarów jakości wód podziemnych na terenie Gminy - Miasto Działdowo, dlatego podczas oceny jakości tych wód, posłużono się wynikami pochodzącymi z punktu pomiarowego zlokalizowanego na terenie Mławy. Wyniki te uznano za miarodajne względem Gminy - Miasto Działdowo, gdyż obie miejscowości dzieli niewielka odległość (ok. 22 km) oraz znajdują się w zasięgu tego samego zbiornika podziemnego.

Tabela 10. Klasa wód podziemnych znajdujących się na terenie Gminy - Miasto Działdowo.

Lp.	Nr otworu	Miejscowość	Powiat	Stratygrafia	Charakter punktu	Głębokość do stropu warstwy	Klasa wód w roku	
							2007	2010
1.	426	Mława	Mławski	Q	N	37,4	II	III

Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Głównym źródłem zanieczyszczeń wpływających na jakość wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Gminy - Miasto Działdowo są zlokalizowane w pobliżu badanych cieków oczyszczalnia ścieków, zakłady przemysłowe oraz nieskanalizowane obszary Miasta.

5.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina - Miasto Działdowo posiada rozdzielczą sieć wodociagową o długości 64,1 km posiadającą 2652 podłączeń. Sieć kanalizacyjna ma długość 54,0 km, a do sieci podłączonych jest 2322 budynków mieszkalnych. W 2010 roku zużycie wody wyniosło 733,5 dam³, natomiast objętość odprowadzonych ścieków wynosiła 995,0 dam³. W 2010 roku z sieci wodociagowej korzystało 20698 mieszkańców co stanowi 98,4% ogółu ludności. W przypadku sieci kanalizacyjnej, w 2010 roku korzystało z niej 20069 mieszkańców co stanowi 95,4% ogółu ludności.

Tabela 11. Gospodarka wodno-ściekowa na terenie Gminy - Miasto Działdowo (stan na rok 2010).

Lokalizacja	Sieć rozdzielcza w kilometrach [km]		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych [dam ³]	Ścieki odprowadzone [dam ³]
	wodociagowa	kanalizacyjna	wodociagowe	kanalizacyjne		
Miasto Działdowo	64,1	54,0	2652	2322	733,5	995,0

Źródło: GUS

Oczyszczalnia ścieków

Na terenie Miasta Działdowa znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków. Charakterystykę oczyszczalni wraz z jakością oczyszczonych ścieków oraz powstałych osadów ścieków przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 12. Charakterystyka oczyszczalni ścieków znajdującej się na terenie Gminy - Miasto Działdowo.

Lokalizacja	Zarządca	Typ oczyszczalni	Pozwolenia prawne			Przepustowość [m³/d]	
			Rodzaj	Symbol	Ważność	Projektowa	Rzeczywista
Działdowo, ul.Księżo- dworska 93a	PGKiM Sp. z o.o.	biologiczna	Pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie ścieków	Ro.6223- 15/07	25.I.2018	6880	5300

Miejsce wprowadzania ścieków oczyszczalni to kanał Młyński w km 8+000 stanowiący dopływ rzeki Wkry.

Tabela 13. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu w oczyszczalni ścieków na terenie Gminy - Miasto Działdowo (stan na rok 2010).

Lp.	Zanieczyszczenia	Ładunek [kg/rok]
1.	BZT5	5774,0
2.	ChZT	49397,0
3.	zawiesina ogólna	12958,0
4.	azot ogólny	9488,0
5.	fosfor ogólny	494,0

Tabela 14. Skład i właściwości osadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy - Miasto Działdowo w 2010 roku.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Oznaczona najniższa wartość	Oznaczona najwyższa wartość	Średnia wartość oznaczeń
1.	odczyn pH	-	6,07	6,42	6,28
2.	zawartość suchej masy	%	15,30	16,10	15,70
3.	zawartość substancji organicznych	% s. m.	70,80	75,70	73,10
4.	zawartość azotu ogólnego	% s. m.	0,62	3,23	2,07
5.	zawartość fosforu ogólnego	% s. m.	1,14	2,71	1,94
6.	zawartość wapnia	% s. m.	2,93	6,62	4,82
7.	zawartość magnezu	% s. m.	0	0	0
8.	ołów	mg/kg s.m.	19,70	28,50	25,40
9.	kadm	mg/kg s.m.	1,84	4,21	2,64
10.	chrom	mg/kg s.m.	33,30	83,20	51,50
11.	miedź	mg/kg s.m.	49,50	101,00	79,70
12.	nikiel	mg/kg s.m.	12,50	16,90	14,00
13.	rtęć	mg/kg s.m.	0,25	0,70	0,50
14.	cynk	mg/kg s.m.	426,00	488,00	468,00

5.4. Ochrona przeciwpowodziowa

Ocena poziomu zagrożenia i zasięgu powodzi jest podstawą do określenia wydatków na zabiegi i przedsięwzięcia ograniczające zagrożenie zalewowe, likwidację skutków powodzi oraz system ostrzegawczy. Stopień zagrożenia powodziowego jest determinowany czynnikami naturalnymi (warunki klimatyczne, natężenie i rozkład przestrzenny opadów, powierzchnia i ukształtowanie zlewni) oraz antropogennymi (regulacja koryt rzeki, ich zabudowa hydrotechniczna, stopień zagospodarowania dolin rzecznych, infrastruktura komunikacyjna itp.). Stopień zagrożenia powodziowego wynika również ze stanu i sprawności funkcjonowania w warunkach kryzysowych wielu służb państwowych. Podstawą wszelkich działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na wszystkich szczeblach decyzyjnych, jest znajomość obszarów, które w wyniku wezbrania mogą zostać zalane. Również na poziomie gminy podjęcie jakichkolwiek działań w tym zakresie musi bazować na znajomości obszarów potencjalnie zagrożonych zalaniem.

5.5. Cele

5.5.1. Cele krótkookresowe

Cele krótkookresowe do 2015 roku:

Do celów tych należy:

- ograniczenie spływu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego z pól,
- racjonalizacja wykorzystania i ochrona istniejących zasobów wodnych,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

5.5.2. Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2019 roku:

Do celów tych należy:

- przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych,
- współpraca przy tworzeniu baz danych dotyczących wód i terenów zalewowych, systemu monitoringu środowiska.
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie poprzez budowę lub modernizację sieci wodociagowych, kanalizacji sanitarnych, sieci kanalizacji deszczowych, stacji uzdatniania wody.

5.5.3. Strategia realizacji celów

W celu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy – Miasto Działdowo do realizacji przewidziane zostały zadania związane z modernizacją sieci wodociagowych, kanalizacji sanitarnych oraz sieci kanalizacji deszczowych.

W celu ochrony wód powierzchniowych pod względem jakościowym i ilościowym zaleca się prowadzenie następujących działań:

1. respektowania przepisów dotyczących ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody;
2. renaturalizacji cieków wodnych i terenów przyległych;
3. przeciwdziałania migracji wodnej składników pokarmowych ze zlewni do wód powierzchniowych poprzez:
 - stosowanie właściwych zabiegów agrotechnicznych oraz racjonalną gospodarkę nawozami w agroekosystemach
 - kształtowanie urozmaiconej struktury krajobrazu rolniczego, bogatej w takie elementy jak wyspy leśne, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, powierzchnie wodne
 - tworzenie stref buforowych na granicy łąd-woda, porośniętych trwałą roślinnością
 - zabezpieczenie przeciwerozyjne zlewni.

W celu ochrony wód podziemnych pod względem jakościowym i ilościowym zaleca się prowadzenie następujących działań:

- nieprzekraczaniu zasobów dyspozycyjnych zbiornika;
- ustanowieniu stref ochronnych dla wszystkich ujęć wody, dla których jest to wymagane przepisami;
- likwidacji stwierdzonych ognisk zanieczyszczeń i zagrożeń dla wód podziemnych;
- racjonalnym nawożeniu gruntów nawozami sztucznymi i ograniczone stosowanie środków ochrony roślin.

6. GLEBA

6.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Pokrywę glebową Gmina - Miasto Działdowo tworzą przede wszystkim kompleksy gleb brunatnych i brunatnych wylugowanych, z mniejszym udziałem gleb biellicowych. Na zdecydowanie mniejszych powierzchniach przede wszystkim w obniżeniach terenu, w sąsiedztwie małych cieków, czy też w dolinach rzek Wkry, występują gleby hydrogeniczne (gleby torfowe, torfowo – murszowe, torfowo – mułowe i murszaste).

Gleby żyzne na terenie Gminy – Miasto Działdowo wytworzone są głównie z piasków gliniastych mocnych i piasków gliniastych mocnych pylastych, przechodzących płytko w piaski gliniaste lekkie na średniogłębokiej glinie lekkiej.

Gleby te należą do kompleksu żytniego bardzo dobrego i żytniego dobrego, rzadziej do kompleksu pszennego dobrego, a lokalnie do zbożowo – pastewnego.

Szczegółową klasyfikację gleb Gminy - Miasto Działdowo pod względem ich jakości bonitacyjnej, z uwzględnieniem podziału na klasę gleboznawczą przedstawiono w poniżej zamieszczonych tabelach 24, 25 i 26 (klasyfikacja obejmuje jedynie użytki rolne). W formie rolniczego użytkowania uwzględniono podział na grunty orne, łąki i pastwiska. Klasyfikację gleb Gminy - Miasto Działdowo zestawiono dla porównania z klasyfikacją zbiorczą dla Powiatu Działdowskiego.

Tabela 15. Zestawienie klasyfikacji gleb - grunty orne na terenie Gminy - Miasto Działdowo.

Lokalizacja	Klasa bonitacyjna gruntów ornych [ha]									
	I	II	III a	III b	IV a	IV b	V	VI	VI Z	
Gmina - Miasto Działdowo	0	0	0	5	97	150	204	37	0	

Tabela 16. Zestawienie klasyfikacji gleb - łąki na terenie Gminy - Miasto Działdowo.

Lokalizacja	Klasa bonitacyjna łąk [ha]							
	I	II	III	IV	V	VI	N	
Gmina - Miasto Działdowo	0	0	1	67	21	12	0	

Tabela 17. Zestawienie klasyfikacji gleb - pastwiska na terenie Gminy - Miasto Działdowo.

Lokalizacja	Klasa bonitacyjna łąk [ha]							
	I	II	III	IV	V	VI	N	
Gmina - Miasto Działdowo	0	0	16	16	6	0	0	

6.2. Jakość gleb

Stan jakości gleby znajdujących się w granicach powiatu działdowskiego, a tym samym Gmina - Miasto Działdowo, monitorowany jest przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Olsztynie, która wykonuje zadania w zakresie agrochemicznej obsługi rolnictwa na podstawie ustawy z dnia 10 lipca 2007r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. 2007, Nr. 147, poz.1033). Badania gleb obejmują m.in. oznaczenie stopnia zakwaszenia gleb oraz określenie zawartości podstawowych składników pokarmowych roślin (fosfor, magnez, potas).

W poniższej tabeli przedstawiono odczyn i potrzeby wapnowania gleb użytków rolnych badanych w latach 2007-2010 na terenie powiatu działdowskiego.

Tabela 18. Odczyn i potrzeby wapnowania gleb użytków rolnych badanych na terenie powiatu działdowskiego w latach 2007-2010 (procentowe udziały).

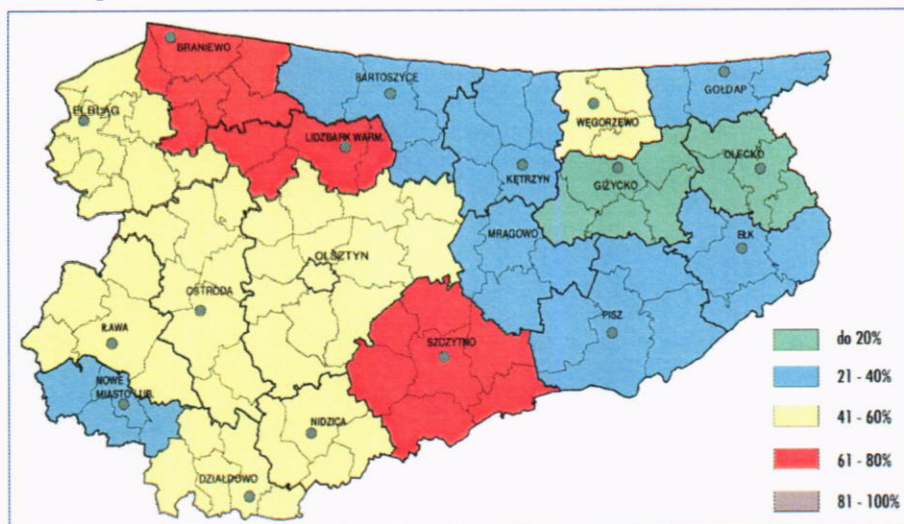
L.p.	Powiat	Przebadana powierzchnia użytków rolnych [ha]	Ilość próbek razem	Procentowy udział gleb o odczynie (pH) [%]					Gleby wymagające wapnowania [%]
				<4,5	4,6-	5,6-	6,6,-	>7,2	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo

					5,5	6,5	7,2							
				b. kwaśne	kwaśne	lekko kwaśne	obojętne	zasadowe	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne	
1.	działdowski	15 033,51	5 267	14	37	30	15	4	17	16	20	16	31	

Poniżej zobrazowano procentowy udział gleb o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Rysunek 3. Udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.

Poniżej przedstawiono w formie tabelarycznej oraz zasobność gleb powiatu działdowskiego pod względem przyswajalnych form makroelementów badanych w latach 2007-2010.

Tabela 19. Zasobność gleb powiatu działdowskiego w przyswajalną formę fosforu badanych w latach 2007-2010 (udział procentowy).

Lp.	Powiat	Przebadana powierzchnia użytków rolnych [ha]	Ilość próbek razem	Fosfor (P_2O_5)				
				bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
1.	działdowski	15 033,51	5 627	2	14	24	23	37

Rysunek 4. Udział gleb o niskiej i bardzo niskiej zasobności w fosfor w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.

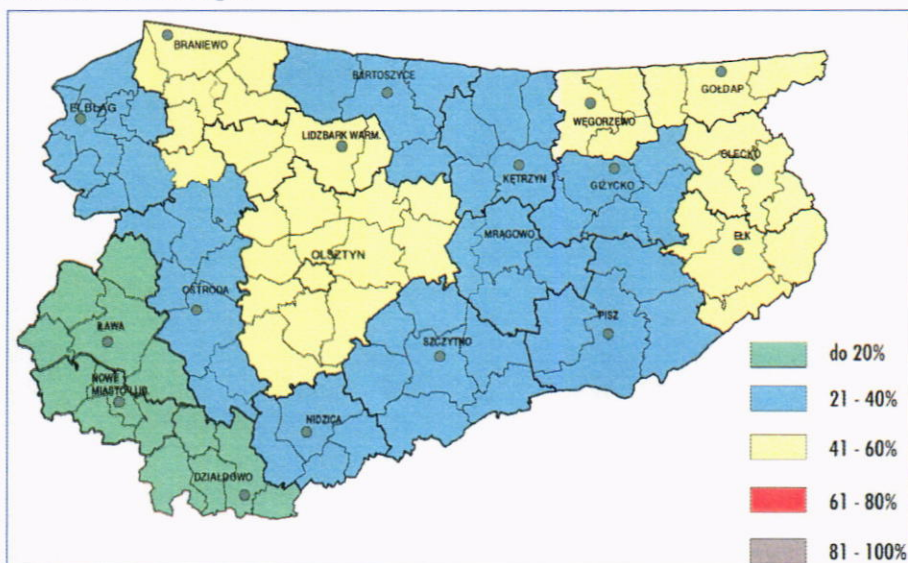

Tabela 20. Zasobność gleb powiatu działdowskiego w przyswajalną formę potasu badanych w latach 2007-2010 (udział procentowy).

Lp.	Powiat	Przebadana powierzchnia użytków rolnych [ha]	Ilość próbek razem	Potas (K ₂ O)				
				bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
1.	działdowski	15 033,51	5 627	13	22	33	18	14

Rysunek 5. Udział gleb o niskiej i bardzo niskiej zasobności w potas w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.

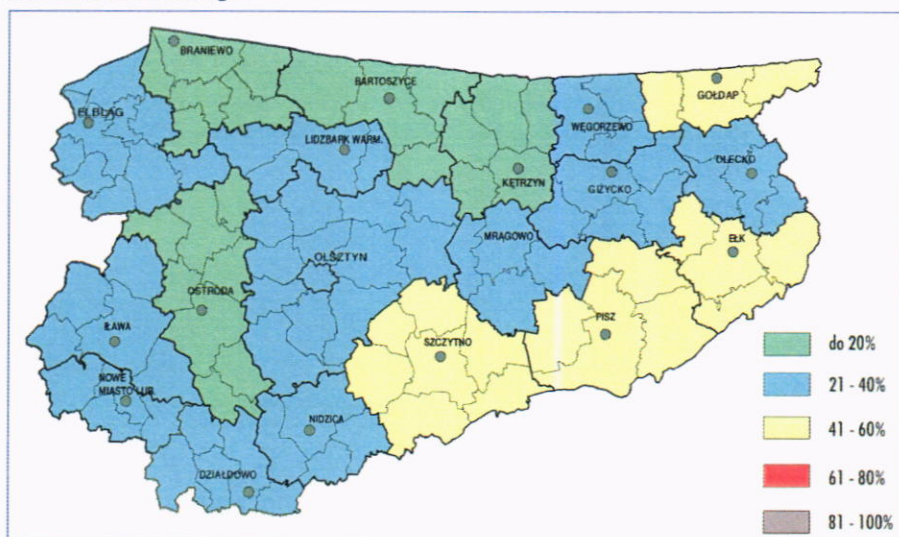
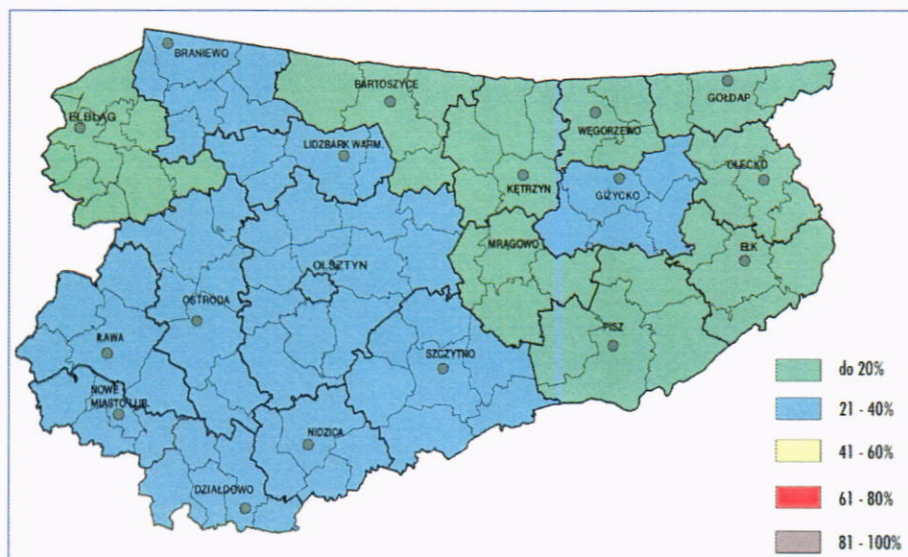

Tabela 21. Zasobność gleb powiatu działdowskiego w przyswajalną formę magnezu badanych w latach 2007-2010 (udział procentowy).

Lp.	Powiat	Przebadana powierzchnia użytków rolnych [ha]	Ilość próbek razem	Magnez (Mg)				
				bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
1.	działdowski	15 033,51	5 627	12	22	33	17	16

Rysunek 6. Udział gleb o niskiej i bardzo niskiej zasobności w magnez w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.

Istotnym elementem ochrony gleb jest prowadzenie monitoringu chemizmu opadów atmosferycznych i oceny depozycji zanieczyszczeń do podłoża. Celem monitoringu jest określenie w skali roku rozkładu ładunków zanieczyszczeń wprowadzonych z mokrym opadem do podłoża w ujęciu czasowym i przestrzennym. Dzięki temu, zdobywane są informacje o obciążeniu obszarów leśnych, wód powierzchniowych oraz gleb.

Jednostką nadzorującą działalność systemu monitoringu chemizmu opadów jest Wrocławski Oddział Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowego Instytutu Badawczego, który prowadzi badania monitoringowe, bank danych, przygotowuje raporty i opracowania.

Pomiary dokonywane są na stacjach badawczych monitoringu, gdzie zbierany jest z sposób ciągły opad atmosferyczny mokry oraz wykonuje się oznaczenie ilościowe zebranych prób. Równocześnie prowadzone są pomiary i obserwacje wysokości i rodzaju opadu, kierunku i prędkości wiatru oraz temperatury powietrza.

Poniżej przedstawiono wyniki badań dla obszaru powiatu działdowskiego, w tym Gminy - Miasto Działdowo, obrazujące stan i jakość stopnia zakwaszenia wód deszczowych oraz ilości deponowanych substancji wraz z opadami.

Tabela 22. Obciążenie powierzchniowe powiatu działdowskiego substancjami wniesionymi przez opady atmosferyczne w 2010 roku.

L.p.	Powiat	Wskaźniki							
		Siarczany [SO ₄ ²⁻]		Chlorki [Cl ⁻]		Azotyny + azotany [NO ₂ +NO ₃]		Azot amonowy [NH ₄ ⁺]	
		kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok
1.	działdowski	13,66	1287	7,39	696	2,90	273	4,64	437

Tabela 23. Obciążenie powierzchniowe powiatu działdowskiego substancjami wniesionymi przez opady atmosferyczne w 2010 roku (c.d.).

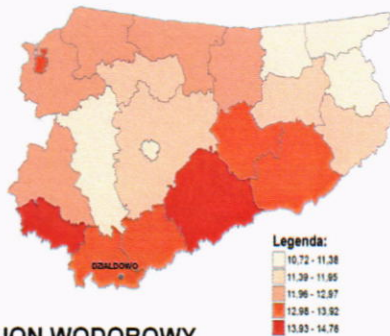
L.p.	Wskaźniki									
	Azot ogólny [N _{og}]		Fosfor ogólny [P _{og}]		Sód [Na]		Potas [K]		Wapń [Ca]	
	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok
1.	10,67	1005	0,250	23,6	3,94	371	1,80	170	6,70	631

Tabela 24. Obciążenie powierzchniowe powiatu działdowskiego substancjami wniesionymi przez opady atmosferyczne w 2010 roku (c.d.).

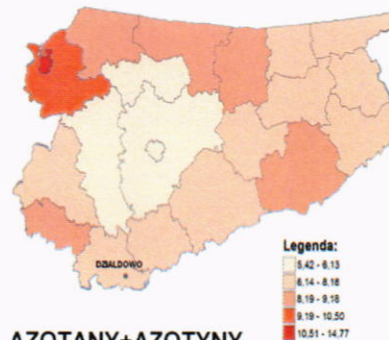
L.p.	Wskaźniki									
	Kadm [Cd]		Nikiel [Ni]		Chrom [Cr]		Mangan [Mn]		Jon wodorowy [H ⁺]	
	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok	kg/ha*rok	ton/rok
1.	0,00226	0,213	0,0054	0,51	0,0036	0,339	0,0313	2,95	0,0232	2,19

Rysunek 7. Roczne ładunki jednostkowe wybranych zanieczyszczeń wniesione przez opady atmosferyczne w 2010 roku na obszar Gminy - Miasto Działdowo na tle województwa warmińsko-mazurskiego.

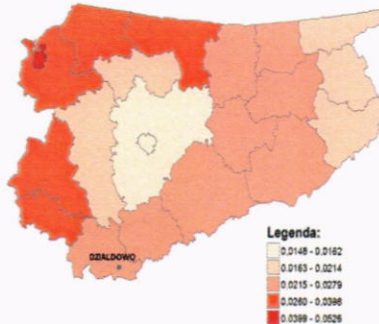
SIARCZANY

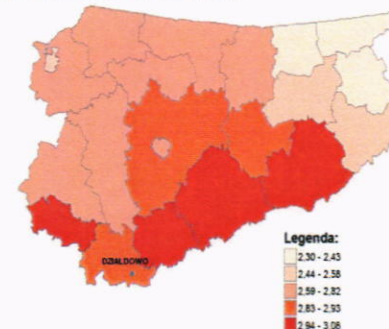
CHLORKI

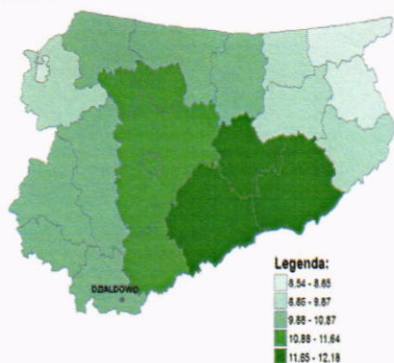
JON WODOROWY

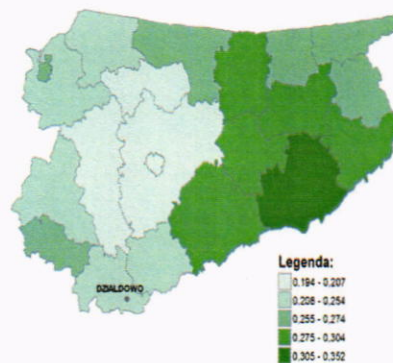
AZOTANY+AZOTYNY

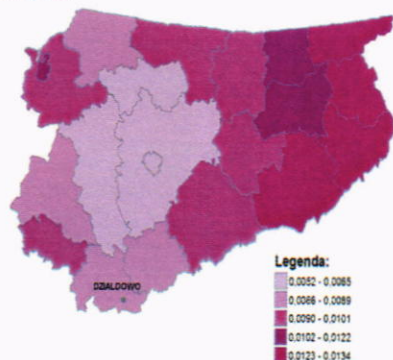
AZOT

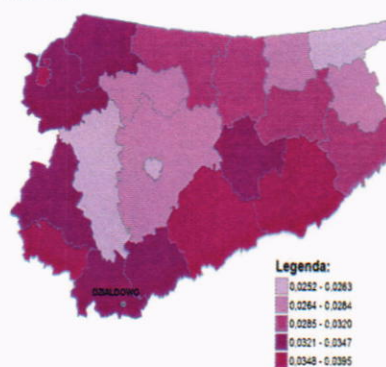
FOSFOR

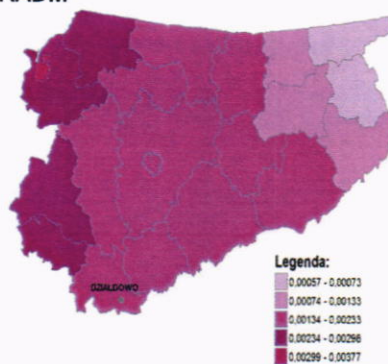
OŁÓW

MIEDŹ

KADM

6.3. Cele

6.3.1. Cele krótkookresowe

Cele krótkookresowe do 2015 roku

Do celów tych należą:

- Poprawa jakości środowiska pod względem ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności gminy,
- Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- Użyźnianie gleby materia organiczną,
- Rekultywacja terenów zdegradowanych,
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem.

6.3.2. Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2019 roku

Do celów tych należą:

- Stworzenie map glebowych,
- Współpraca przy tworzeniu baz danych dotyczących jakości gleb, systemu monitoringu środowiska,
- Rekultywacja terenów zdegradowanych,
- Ochrona złóż kopalin,
- Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją.

6.3.3. Strategia realizacji celów

Podejmując działania z zakresu ochrony powierzchni ziemi i gleb zaleca się nadzór nad eksploatacją złóż kopalin. Przywracanie wartości użytkowej gruntom zdegradowanym może odbywać się poprzez stosowanie odpowiednich upraw, które będą okresowo przeorywane, przez co spełnią rolę naturalnego nawozu i bufora wysokiego odczynu pH (wyka, gorczyca, łubin) oraz pozwolą na poprawę struktury gleby i wzmocnienie systemów korzeniowych upraw produkcyjnych. Zaleca się także prowadzenie nadzoru nad rekultywacją terenów zdegradowanych.

7. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

7.1. Charakterystyka stanu aktualnego

Źródła zanieczyszczeń powietrza

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego są:

- przemysł,
- spalanie paliwa stałego (węgiel, miął koksowy, koks),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych,
- emisja niezorganizowana z kopalń (głównie pyły).

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania.

Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 25. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę;
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
NO _x (suma tlenków azotu)	sumaryczna emisja tlenków azotu;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
O ₃ (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;
Amoniak, metan	transport, produkcja rolna, produkty spalania.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz instalacji na terenie Miasta Działdowo emitujących gazy i pyły do powietrza atmosferycznego.

Tabela 26. Wykaz instalacji na terenie Miasta Działdowo emitujących gazy i pyły do powietrza atmosferycznego.

Lp.	Prowadzący instalację	Adres zakładu	Rodzaj instalacji	Pozwolenie	Data ważności pozwolenia
1.	Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o.	13-200 Działdowo ul. Nidzicka 19	Instalacja energetyczna	Ro.7644-6/05 z dnia 30.12.2005r.	31.12.2015r.
2.	„Heinz Glas” Sp. z o.o.	13-200 Działdowo ul. Wł. Jagiełły 40	Instalacja energetyczna	Ro.7644-7/05 z dnia 30.12.2005r.	31.12.2015r.
3.	Zakład Obróbki Szkła „DEKORGLASS Działdowo” S.A.	13-200 Działdowo ul. Grunwaldzka 35	Instalacja technologiczna do zdobienia opakowań szklanych	Ro.7644-3/08 z dnia 30.06.2008r.	30.06.2018r.

7.2. Jakość powietrza

W celu oceny jakości powietrza atmosferycznego na terenie Miasta Działdowo, posłużono się danymi Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie, który wypełniając swoje ustawowe obowiązki prowadzi monitoring zanieczyszczeń powietrza na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wydzielono 3 strefy dla których dokonuje się oceny jakości powietrza:

- miasto Olsztyn
- miasto Elbląg
- strefa warmińsko-mazurska

W każdej strefie przeprowadzono ocenę jakości powietrza uwzględniając wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 III 2008 w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu i w dyrektywie 2008/50/WE. Miasto Działdowo przynależy do strefy warmińsko-mazurskiej.

Ocenę przeprowadzono oddzielnie dla każdego zanieczyszczenia z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi, dla substancji: benzen, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, ozon, tlenek węgla, pył PM10, pył PM2.5 oraz kadm, nikiel, ołów, arsen i benzo(a)piren w pyle zawieszonym PM10. Dla obszarów ochrony uzdrowiskowej wprowadzono bardziej rygorystyczne kryteria oceny dla : NO₂, C₆H₆, CO
- ze względu na ochronę roślin dla substancji: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon

Na podstawie klas wynikowych, każdej strefie przypisuje się jedną klasę łączną ze względu na kryteria dotyczące ochrony zdrowia i dotyczące ochrony roślin. Łączna klasa strefy odpowiada najmniej korzystnej klasie uzyskanej z klasyfikacji wg zanieczyszczeń. Oznaczenie klas przyjęto wg. instrukcji GIOŚ:

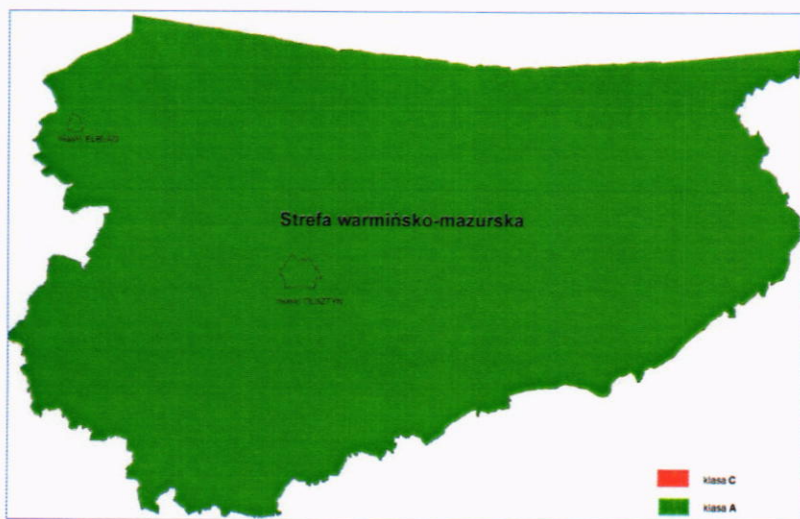
- **A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych
- **B** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji
- **C** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych

Klasyfikacja stref ze względu na ochronę zdrowia

Dwutlenek siarki (SO₂)

Wszystkim strefom przypisano klasę A tj. najwyższe odnotowane stężenia były niższe od poziomu dopuszczalnego ze względu na ochronę zdrowia.

Rysunek 8. Wynikowa klasa zanieczyszczenia dwutlenkiem siarki ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.

Dwutlenek azotu (NO₂)

Wszystkim strefom przypisano klasę A. Zarówno zanotowane średnie całoroczne jak i wyniki pomiarów jednogodzinowych nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych pod kątem ochrony zdrowia na żadnej ze stacji.

Rysunek 9. Wynikowa klasa zanieczyszczeń dwutlenkiem azotu ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.

Pył zawieszony PM10

W żadnej ze stref nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla średniej rocznej. Na dwóch stanowiskach pomiarowych zanotowano więcej niż 35 dni, w których dobową wartość pomiaru wyniosła więcej niż 50 Tg/m³. W Nidzicy zanotowano 48 takich dni, a w Elblągu 37. Strefie warmińsko-mazurskiej i strefie miasto Elbląg nadano klasę C.

Rysunek 10. Wynikowa klasa zanieczyszczeń pyłem zawieszonym PM10 ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.

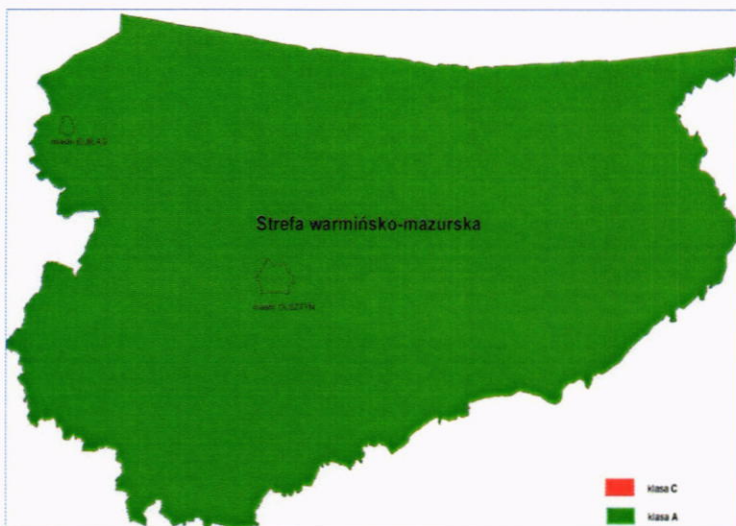
Do przyczyn wystąpienia przekroczeń norm zawartości pyłu zawieszonego PM10 zaliczyć można:

- oddziaływanie emisji związanej z ruchem pojazdów na głównej drodze leżącej w pobliżu stacji,
- oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, ciepłowni, elektrowni zlokalizowanych w pobliżu stacji pomiarowej,
- oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków,
- niekorzystne warunki klimatyczne/meteorologiczne, rozumiane jako wystąpienie szczególnie niekorzystnej sytuacji meteorologicznej, z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza, w rozważanym okresie (przyczyna dodatkowa).

Tlenek węgla

W żadnej ze stref nie zanotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego. Wszystkim strefom przydzielono klasę A.

Rysunek 11. Wynikowa klasa zanieczyszczeń tlenkiem węgla PM10 ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.

Metale ciężkie

Ołów (Pb) - Uzyskane wyniki stężeń niklu były niższe od poziomu docelowego, ze względu na ochronę zdrowia. Pozwoliło to na zakwalifikowanie badanych stref do klasy A

Kadm (Cd) - Uzyskane wyniki stężeń kadmu były niższe od poziomu docelowego, ze względu na ochronę zdrowia. Pozwoliło to na zakwalifikowanie badanych stref do klasy A

Arsen (As) - Uzyskane wyniki stężeń arsenu były niższe od poziomu docelowego, ze względu na ochronę zdrowia. Pozwoliło to na zakwalifikowanie badanych stref do klasy A

Rysunek 12. Wynikowa klasa zanieczyszczeń metalami ciężkimi ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.

Benzo(a)piren

W każdej ze stref zanotowano przekroczenie poziomu dopuszczalnego. Średnia roczna z wyników pomiarów wynosiła kolejno:

- Nidzica – 3,95 ng/m³
- Elbląg – 2,56 ng/m³
- Olsztyn – 1,65 ng/m³

Poziom docelowy dla benzo(μ)pirenu w pyłe PM10 wynosi 1 ng/m³. Należy zaznaczyć, że średnia roczna pochodząca z pomiarów w Olsztynie obejmuje okres od maja do grudnia i nie uwzględnia pierwszych miesięcy roku, w których wystąpiły szczególnie niekorzystne warunki meteorologiczne. Wszystkim strefom przydzielono klasę C.

Rysunek 13. Wynikowa klasa zanieczyszczeń benzo(α)pirenu ze względu na ochronę zdrowia na rok 2010.

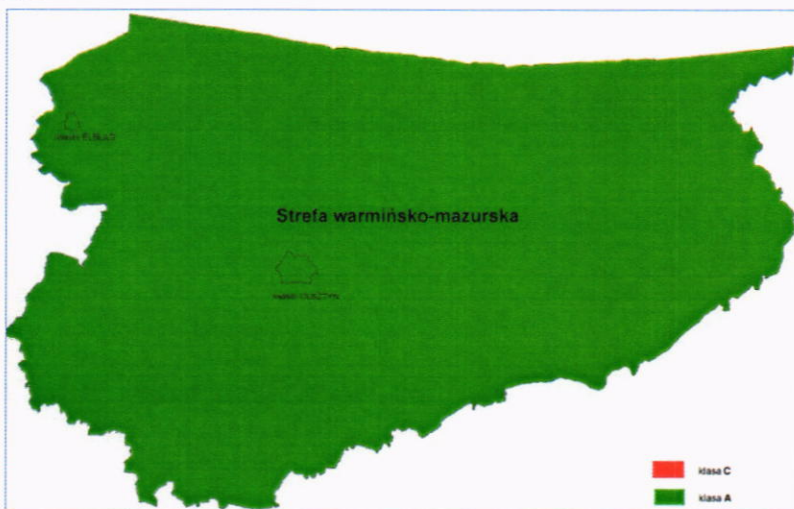
Do przyczyn wystąpienia przekroczeń norm zawartości benzo(a)pirenu zaliczyć można:

- oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków,
- niekorzystne warunki klimatyczne/meteorologiczne, rozumiane jako wystąpienie szczególnie niekorzystnej sytuacji meteorologicznej, z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza, w rozważanym okresie (przyczyna dodatkowa).

Benzen (C_6H_6)

Strefa warmińsko-mazurska została sklasyfikowana na podstawie obiektywnego szacowania uwzględniającego wyniki pomiarów automatycznych ze stacji w Olsztynie i Elblągu. W żadnej ze stref nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego. Wszystkim strefom nadano klasę A.

Rysunek 14. Wynikowa klasa zanieczyszczeń metalami ciężkimi ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.

Pył zawieszony PM_{2,5}

Na żadnym z wyżej wymienionych stanowisk nie został przekroczony poziom dopuszczalny określony w dyrektywie 2008/50/WE wynoszący $20 \mu g/m^3$. Wszystkie trzy strefy w województwie zaliczono do klasy A.

Rysunek 15. Wynikowa klasa zanieczyszczeń pyłem zawieszonym PM_{2,5} ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.

Ozon (O_3)

W każdej ze stacji zanotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego, który należy osiągnąć w 2020 roku. Strefom z uwagi na brak przekroczeń poziomu docelowego przydzielono klasę A.

Rysunek 16. Wynikowa klasa zanieczyszczeń ozonem ze względu na ochronę zdrowia w ocenie za rok 2010.

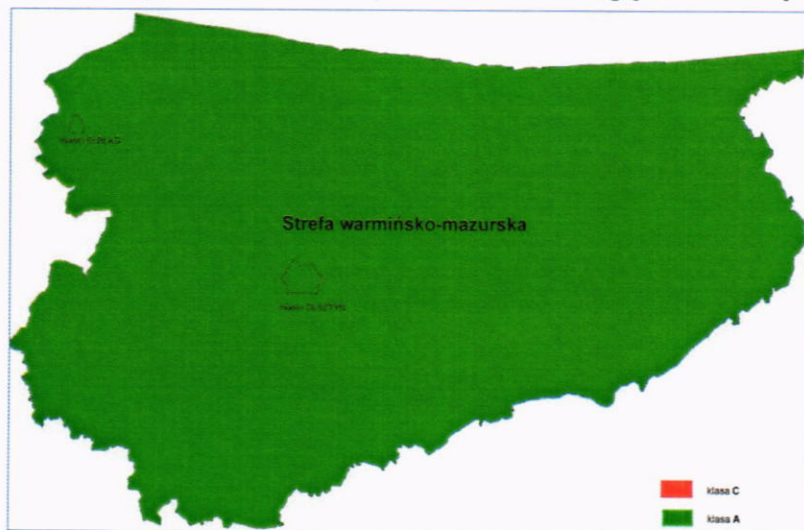

Tabela 27. Klasyfikacja strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na ochronę zdrowia (dane za rok 2010).

Rodzaj emisji	SO ₂	NO ₂	PM10	C ₆ H ₆	CO	B(ces)P	Pb	PM 2,5	Cd	Ni	As	O ₃
Klasa strefy	A	A	C	A	A	C	A	A	A	A	A	A

Klasyfikacja stref ze względu na ochronę roślin

Rysunek 17. Klasyfikacja strefy pomorskiej ze względu na ochronę roślin (dane za rok 2010).

Rodzaj emisji	SO ₂	NO _x	O ₃
Klasa strefy	A	A	A

Dwutlenek siarki

Strefę warmińsko-mazurską sklasyfikowano jako A tj. odnotowane stężenie było niższe od poziomu dopuszczalnego, ze względu na ochronę roślin.

Rysunek 18. Wynikowa klasa zanieczyszczeń dwutlenkiem siarki ze względu na ochronę roślin w ocenie za rok 2010.

Tlenki azotu

W ocenie uwzględniono wyniki uzyskane na stacji IOŚ w Diablej Górze. Średnia roczna obliczona z wyników pomiarów była niższa od wartości poziomu dopuszczalnego. Strefie warmińsko-mazurskiej przypisano klasę A.

Rysunek 19. Wynikowa klasa zanieczyszczeń tlenkiem azotu ze względu na ochronę roślin w ocenie za rok 2010.

Ozon

Klasyfikacji dokonano w oparciu o wyniki pomiarów stężenia ozonu w okresie wegetacyjnym, wyrażone jako AOT40, uzyskane w Stacji Kompleksowego Monitoringu Środowiska (KMS), "Puszcza Borecka" w Diablej Górze. Wartość AOT40 wyliczona jako średnia z ostatnich trzech lat nie przekroczyła wartości poziomu docelowego ale była wyższa od poziomu celu długoterminowego. Strefie warmińsko-mazurskiej nadano klasę A.

Rysunek 20. Wynikowa klasa zanieczyszczeń ozonem ze względu na ochronę roślin w ocenie za rok 2010.

W poniższej tabeli przedstawiono maksymalne stężenia średnioroczne zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na terenie samego Miasta Działdowo w 2012 roku.

Tabela 28. Średnioroczne stężenia zanieczyszczeń atmosferycznych na terenie Miasta Działdowo w 2012 r.

Lp.	Rodzaj zanieczyszczenia	Stężenie [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
1.	Pył zawieszony PM10	24,0
2.	SO ₂	3,1
3.	NO ₂	11,0
4.	Benzen (C ₆ H ₆)	1,0

Emisja komunikacyjna

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego.

Brak punktów pomiarowych monitoringu powietrza prowadzonego przez WIOŚ na terenie Miasta Działdowo uniemożliwia szczegółowe przedstawienie wysokości emisji poszczególnych zanieczyszczeń do powietrza w pobliżu tras komunikacyjnych.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym należą:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)piranu, toluenu i ksylenu. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan i infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego.

W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zidentyfikować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych.

Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych jest następujący:

Tabela 29. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 - 77	76 - 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 - 8	2 - 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 - 5,5	0,5 - 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 - 12	1 - 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 - 10	0,01 - 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 - 0,8	0,0002 - 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 - 3	0,009 - 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 - 0,04	0,01 - 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 - 0,2	0,001 - 0,009	toksyczny

Na skutek powszechnej elektryfikacji, emisje do powietrza związane z ruchem kolejowym mają znaczenie marginalne. Należą do nich jedynie emisje zanieczyszczeń pyłowych związanych z ruchem pociągów, oraz niewielkie emisje z lokomotyw spalinowych używanych głównie na bocznicach kolejowych.

Niska emisja

Negatywne oddziaływanie na stan jakości powietrza niesie ze sobą niska emisja z lokalnych kotłowni i pieców węglowych, które używane są w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie gminy. W lokalnych systemach grzewczych brak jest urządzeń ochrony powietrza. Emisja z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, która związana jest z okresem grzewczym.

Na terenie Gminy – Miasto Działdowo problem niskiej emisji został ograniczony poprzez wprowadzenie selektywnej i bezpłatnej zbiórki odpadów, które mogłyby trafiać do domowych kotłowni i pieców.

Emisja niezorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne nie wymienione źródła emisji. Znaczenie w tej kategorii ma emisja pochodząca z zlokalizowanej na terenie Miasta oczyszczalni ścieków. Do pozostałych źródeł emisji można zaliczyć np. wypalanie traw, emisję lotnych związków organicznych związanych z lakierowaniem.

7.3. Cele

7.3.1. Cele krótkookresowe

Cele krótkookresowe do 2015 roku

Do celów tych należy:

- Ograniczenie „niskiej emisji” poprzez przekształcanie istniejącego systemu ogrzewania w system bardziej przyjazny dla środowiska,
- Promowanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii,
- Eliminacja paliw węglowych niskiej jakości.

7.3.2. Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2019 roku

Do celów tych należą:

- Wprowadzenie nowych systemów ogrzewania,

- Edukacja ekologiczna i podnoszenie świadomości społecznej w odniesieniu zagrożeń związanych z zanieczyszczaniem powietrza – głównie dotyczących spalania odpadów komunalnych, opakowań i tworzyw sztucznych w prywatnych paleniskach,
- Poprawa stanu nawierzchni dróg (obniżenie emisji komunikacyjnej),
- Współpraca przy tworzeniu baz danych dotyczących powietrza atmosferycznego, systemu monitoringu środowiska,

7.3.3. Strategia realizacji celów

Ograniczenie emisji komunikacyjnej

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń związanej z ruchem komunikacyjnym zaleca się podjęcie następujących działań:

- dbałość o stan nawierzchni dróg;
- polepszenie stanu technicznego pojazdów – stopniowa eliminacja pojazdów niesprawnych technicznie i nieposiadających katalizatorów spalin;
- działania mające na celu redukcję uciążliwości transportu samochodowego – głównie w zakresie logistyki jak również poprzez kontrolę emisji spalin;
- przygotowanie warunków dla rozwoju ruchu rowerowego – wytyczenie i wykonanie ścieżek rowerowych.
- stosowanie pasów zieleni i zadrzewienia.

Ograniczenie niskiej emisji

Na terenie Gminy - Miasto Działdowo przeważa zwarta zabudowa jednorodzinna. Sprzyja to powstawaniu tzw. „niskiej emisji”, która jest istotnym problemem środowiskowym. W celu jej ograniczenia zaleca się podjęcie następujących działań:

- sukcesywną wymianę przestarzałych kotłów węglowych CO używanych na terenie posesji prywatnych i zastępowanie ich nowoczesnymi piecami o wyższej sprawności, a tym samym niższym zapotrzebowaniu na paliwo i mniejszej emisji spalin;
- edukacja społeczna i uświadamianie o szkodliwości spalania różnego rodzaju odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i dużym zasiarczeniu w paleniskach domowych;
- promowanie działań zmierzających do eliminacji strat ciepła z budynków mieszkalnych (docieplenia, wymiana okien itp.);
- promowanie stosowania paliw proekologicznych takich jak np. gaz ziemny, olej opałowy.

8. PRZYRODA

8.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Formy ochrony przyrody

Na terenie Gminy - Miasto Działdowo nie występują formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, 1220 ze zm.), takie jak: park narodowy, rezerwat przyrody, park krajobrazowy, obszar NATURA 2000, obszar chronionego krajobrazu, użytek ekologiczny, stanowisko dokumentacyjne oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

Według bazy danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie na terenie Gminy - Miasto Działdowo znajdują się trzy pomniki przyrody. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane dotyczące istniejących pomników przyrody.

Tabela 30. Wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie Gminy - Miasto Działdowo.

Lp.	Nr ew.	Obiekt	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Gmina	Lokalizacja	Rok uznania

Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo

1.	299/360/87	dąb szypułkowy łac. <i>Quercus robur</i>	397	26	Gmina - Miasto Działdowo	Park między ul. Wolności i ul. Sportową	1987 r.
2.	108/169/80	Aleja drzew Działdowo - Malinowo	-	-	Gmina - Miasto Działdowo	na trasie Działdowo - Malinowo	1980 r.
3.	71/132/79	Aleja drzew Działdowo - Uzdowo - Dąbrówno	-	-	Gmina - Miasto Działdowo	na trasie Działdowo - Dąbrówno	1979 r.

W bezpośrednim sąsiedztwie Gminy - Miasto Działdowo zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

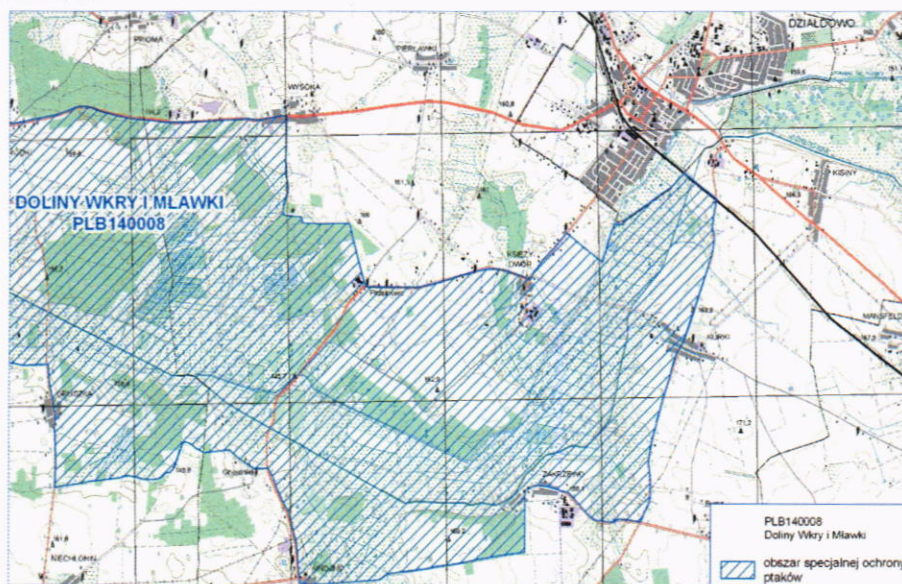
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSOP) NATURA 2000 „Doliny Wkry i Mławki” (kod obszaru PLB14008)
- użytek ekologiczny „Torfianki Działdowskie”

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSOP) NATURA 200 „Doliny Wkry i Mławki” (kod obszaru PLB14008)

Obszar leży w kompleksie leśnym Pomiechówek, po obu stronach przełomu rzeki Wkry. Obejmuje pradolinę Wkry wraz z przyległymi łąkami oraz z wysoczyzną i jej stromym stokiem z grądami zboczowymi. Geobotanicznie obszar należy do okręgu Warszawskiego w Pasie Wielkich Dolin. Szczególnie licznie w rezerwacie występują łąki. Pokrywa zielna jest w nich na ogół mało zmieniona. Występują tu gleby typu mad i torfów niskich, miejscami czarnych ziem. Jedyny starszy drzewostan położony jest w pradolinie strumienia bez nazwy wpadającego do Wkry. Panują tu 65-85 letnie drzewostany olszowo-jesionowe z domieszką wiązu szypułkowego i świerka. Najcenniejszym krajobrazowo jest ok. 70-letni drzewostan z panującym jesionem. Drugim zbiorowiskiem są potencjalne lasy łąkowe *Tilio-Carpinetum* w odmianach typowej, zboczowej i niskiej. Skład drzewostanowy łąkowy jest zdominowany przez sztuczne odnowienia sosnowe z domieszką dębu. Na stokach spotyka się łąkę zboczową (*Tilio-Carpinetum campanuletosum*), który prawdopodobnie powstał z kserotermicznych zarośli, o czym świadczy brak w runie typowych "łąkowych" gatunków z grup syngenetycznych, natomiast pozostał bogaty skład krzewów z poprzednio panującego zbiorowiska. Wierzchowina jest rozkopana, dosyć znaczne jest tu zarastanie sosną i aktualnie występują te zespół *Pino-Quercetum*. Odcinek rzeki Wkry jest porośnięty szuwarami, zaś wysepki i częściowo plaże - zbiorowiskami wiklinowymi.

W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 24 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 2 gatunków (błotniaka łąkowego i derkacza) spełniają kryteria wyznaczania ostoi ptaków wprowadzone przez BirdLife International. Ponadto 10 gatunków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Ostoja jest jednym z 10 najważniejszych w Polsce łąkowych błotniaka łąkowego, jak też ważnym legowiskiem derkacza.

Rysunek 21. Fragment Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków "Doliny Wkry i Mławki" graniczący z Gminą - Miasto Działdowo.

Użytek ekologiczny „Torfianki Działdowskie”

Charakterystykę użytku ekologicznego „Torfianki Działdowskie” przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 31. Charakterystyka użytku ekologicznego „Torfianki Działdowskie”.

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Przedmiot ochrony	Gmina/Powiat	Akt powołania
1.	Torfianki Działdowskie	267,00	Ochrona bardzo urozmaiconego i bogato przyrodniczo fragmentu łożowisk, oczek wodnych i łąk stanowiących miejsca lęgowe ptaków wodno-błotnych	Gmina-Miasto Działdowo	uchwała Nr XLVI/343/10 Rady Gminy Działdowo z dnia 8 kwietnia 2010 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Torfianki Działdowskie"

Rysunek 22. Użytek ekologiczny "Torfianki Działdowskie" graniczący z Gminą - Miasto Działdowo.

Obszary leśne

Lasy Gminy - Miasto Działdowo znajdują się w granicach IV Krainy Mazowiecko – Podlaskiej, w Dzielnicy 1 Niziny Północno-Mazowieckiej. Cecha charakteryzująca ten obszar jest brak buka i jodły oraz w zasadzie świerka. Dominują tu lasy ze zdecydowaną przewagą sosny w różnych klasach wiekowych.

Lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Organami wykonawczymi w realizacji zadań związanych z zarządaniem nad lasami są Dyrektorzy Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych. Podstawową jednostką organizacyjną w strukturze zarządzania Lasów Państwowych jest Nadleśnictwo, którym kieruje Nadleśniczy.

Administracyjnie lasy na terenie Gminy - Miasto Działdowo należą do Nadleśnictwa Lidzbarsk, które nadzorowane jest przez RDLP w Olsztynie.

Informacje na temat obszarów leśnych występujących na terenie Gminy - Miasto Działdowo przedstawione zostały w poniższych tabelach.

Tabela 32. Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy - Miasto Działdowo wg stanu na dzień 31.XII. 2010 r.

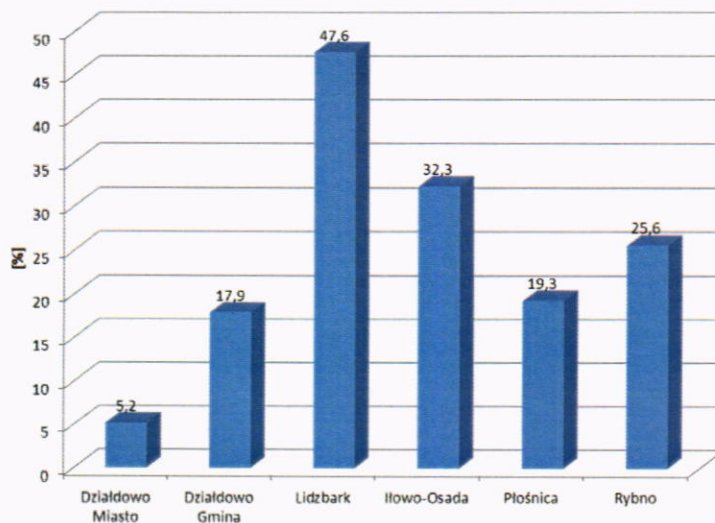
Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych					Lesistość [%]
	ogółem	prywatne	publiczne			
			ogółem	własność Skarbu Państwa	w zarządzie Lasów Państwowych	
	w hektarach [ha]					
Gmina - Miasto Działdowo	60,7	16,5	44,2	43,7	43,7	5,2

Tabela 33. Powierzchnia lasów na terenie Gminy - Miasto Działdowo wg stanu na dzień 31.XII. 2010 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia lasów					
	ogółem	prywatne	publiczne			
			razem	własność Skarbu Państwa	w zarządzie Lasów Państwowych	gminne
	w hektarach [ha]					
Gmina - Miasto Działdowo	59,9	16,5	43,4	43,2	43,2	0,2

Stopień zalesienia powierzchni Gminy - Miasto Działdowo kształtuje się na poziomie 5,2%. Na tle pozostałych gmin Powiatu Działdowskiego jest to najniższy wskaźnik lesistości. Na poniższym wykresie przedstawiono w formie graficznej lesistość poszczególnych gmin Powiatu Działdowskiego.

Rysunek 23. Stopień lesistości poszczególnych gmin Powiatu Działdowskiego wg stanu na dzień 31.XII.2010 r.

Obszary leśne znajdujące się w granicach Gminy - Miasto Działdowo tworzą dwa oddzielone od siebie kompleksy które wraz z lokalnymi zadrzewieniami i ciekami wodnymi tworzą tzw. korytarze ekologiczne.

Dominującym typem siedlisk w lasach nadleśnictwa są bory mieszane świeże (BMśw) – 59,8 %, lasy mieszane świeże (LMśw) – 20,3 % i bory świeże (Bśw) – 14,0 %. Pozostałe typy siedliskowe to między innymi: lasy świeże (Lśw) – 1,2 %, olchowe (Ol) – 2,9 %, lasy mieszane wilgotne (LMw).

8.2. Cele

8.2.1. Cele krótkookresowe

Cele krótkookresowe do 2015 roku

Do celów tych należą:

- Ochrona lasów;
- Ochrona, zwiększenie ilości oraz uporządkowanie terenów zielonych;
- Utrzymanie bioróżnorodności, zwłaszcza na terenach chronionych;
- Uwzględnianie wartości przyrodniczych podczas ustalania polityki gminy.

8.2.2. Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2019 roku

Do celów tych należą:

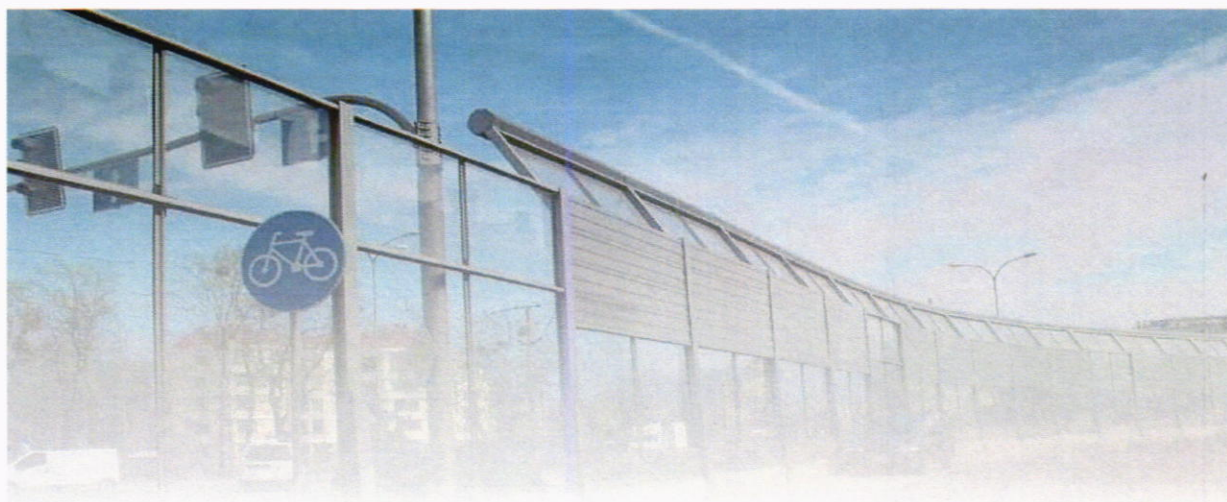
- Utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich warunkach przyrodniczych;
- Zachowanie bioróżnorodności poprzez ochronę gatunkową roślin i zwierząt;
- Powiązanie polityki środowiskowej z planowaniem przestrzennym;
- Tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych na terenach cennych przyrodniczo i bogatych krajobrazowo.

8.2.3. Strategia realizacja celów

Jednym z zadań leżących w kwestii gminy jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do dóbr przyrody oraz ich ochrona i kształtowanie. Aby te warunki zostały spełnione należy spełnić pewien zakres wymogów:

- Uwzględnić obowiązek tworzenia i ochrony terenów zieleni w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy - Miasto Działdowo oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,

- Uwzględnić granice polno-leśne w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- Wdrażać propozycję obiektów i obszarów chronionych wyróżniających się walorami przyrodniczymi,
- Zachować ciągłość „korytarzy ekologicznych” znajdujących się na terenie gminy,
- Prowadzenie gospodarki leśnej pozwalającej na prawidłowy rozwój drzewostanów,
- Zmniejszenie presji wywieranej na kompleksy leśne przez odpowiednie zagospodarowanie terenów do nich przylegających,
- Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych połączone z rekultywacją terenów zdegradowanych przy ich użytkowaniu,
- Zachować bioróżnorodność agrocenoz, rekultywowanych terenów poeksploatacyjnych, walorów krajobrazowych cennych fizjograficznie form krajobrazu,
- Podnosić świadomość ekologiczną lokalnych społeczności poprzez programy edukacji ekologicznej koordynowanej przez organizacje, stowarzyszenia lub władze gminy.

9. HAŁAS

9.1. Charakterystyka stanu aktualnego

Stan akustyczny Gminy - Miasto Działdowo możemy ocenić na podstawie badań przeprowadzonych w środowisku, jak również na podstawie sygnałów kierowanych przez mieszkańców o uciążliwościach powodowanych hałasem. Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- a) komunikacyjne,
- b) przemysłowe i rolnicze,
- c) pozostałe (prace remontowe, hałas lotniczy).

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2005 r., Nr 25, poz. 150), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- **emisja** - wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- **hałas** - dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- **poziom hałas** - równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość	LAeq < 52 dB
- średnia uciążliwość	52 dB < LAeq < 62 dB
- duża uciążliwość	63 dB < LAeq < 70 dB
- bardzo duża uciążliwość	LAeq > 70 dB

9.1.1. Hałas drogowy

Hałas komunikacyjny na terenie Gminy - Miasto Działdowo można zdefiniować jako uciążliwy dla środowiska. Warto jednak zaznaczyć, iż podwyższone natężenie hałasu występować może w pobliżu dróg oraz innych traktów komunikacyjnych.

Ocena i obserwacja zmian stanu akustycznego środowiska jest jednym z zadań wynikających z art. 26 i 17 ustawy *prawo ochrony środowiska*, należącym do poszczególnych Inspektoratów Środowiska. W ramach prowadzonego monitoringu środowiska przez Wojewódzki Inspektorat Środowiska w Olsztynie nie były przeprowadzone pomiary natężenia hałasu na terenie Gminy - Miasto Działdowo. W związku z tym, aby zobrazować problematykę natężenia hałasu komunikacyjnego w miastach zbliżonych charakterystyką do Gminy - Miasto Działdowo, poniżej przedstawiono wyniki natężenia dźwięku w trzech miastach województwa warmińsko-mazurskiego:

- Braniewo,
- Giżycko,
- Biskupiec.

Powyższe miasta są zbliżone w swojej charakterystyce do Gminy - Miasto Działdowo zarówno pod względem liczebności mieszkańców, wielkości oraz przebiegiem tras komunikacyjnych (drogi wojewódzkie).

Pomiary zostały dokonane w roku 2010 przy wykorzystaniu analizatorów akustycznych typu SVAN 945A, stosując przy tym metodykę referencyjną, zamieszczoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 roku w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz. U. Nr 192, poz. 1392, z 2007 roku).

Poniżej przedstawiono, krótką charakterystykę miast, w których dokonane były pomiary. Omówiono także szczegółowo lokalizację punktów pomiarowych oraz same wyniki badań.

Biskupiec

Liczba ludności: 10 329

Powierzchnia: 5,0 km²

Monitoring prowadzono w 3 punktach w terenie o zabudowie wielorodzinnej. W jednym punkcie wykonano pomiary metodą ciągłą przez całą dobę, w pozostałych dwóch punktach pomiary wykonano metodą próbkowania. Pomiary wykonano w dwóch porach roku wiosną i jesienią. Przez miasto Biskupiec przebiega droga krajowa 57 łącząca Bartoszyce z Pułtuskim oraz drogi wojewódzkie nr 590 i 596.

Giżycko

Liczba ludności: 29 304
Powierzchnia: 13,72 km²

Monitoring prowadzono w 4 punktach, przy czym wszystkie pomiary zostały wykonane metodą ciągłą w porze dnia (6⁰⁰ - 22⁰⁰) i metoda pojedynczych zdarzeń akustycznych w porze nocy (22⁰⁰ - 6⁰⁰). Przez Giżycko przebiega droga krajowa nr 59 i 63.

Braniewo

Liczba ludności: 17 457
Powierzchnia: 12,41 km²

Monitoring prowadzono w 3 punktach w terenie o zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej. W jednym punkcie wykonano pomiary metodą ciągłą przez całą dobę, w pozostałych dwóch punktach pomiary wykonano metodą próbkowania. Pomiary ciągłe wykonano w dwóch porach roku – wiosną (maj, czerwiec) i jesienią (wrzesień, październik), natomiast pomiary metodą próbkowania wykonano w okresie wiosennym (początek czerwca). Przez miasto przebiega droga krajowa nr 54, przy której prowadzono pomiary ciągłe, oraz droga wojewódzka nr 507, gdzie prowadzono pomiary metodą próbkowania.

Na podstawie dokonanych pomiarów obliczono długookresowe średnie poziomy hałasu dla pory dziennowieczorowo-nocnej. Wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 34. Długookresowe poziomy hałasu w Biskupcu i Braniewie w 2010 roku.

Punkt pomiarowy	Wyniki obliczeń [dB]		Dopuszczalne długookresowe średnie poziomy dźwięku A [dB]		Przekroczenie dopuszczalnych długookresowych średnich poziomów dźwięku [dB]	
	L _{DWN}	L _N	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom roku	L _{DWN}	L _N
Biskupiec ul. Mickiewicza 4A	69,4	60,2	60	50	9,4	10,2
Braniewo ul. Sikorskiego/ul. Mielczarskiego	68,2	59,8	60	50	8,2	9,8

Równoważne poziomy hałasu oraz wartości przekroczeń dopuszczalnych w Biskupcu, Braniewie i Giżycku przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 35. Równoważne poziomy hałasu oraz wartości przekroczeń dopuszczalnych w Biskupcu, Braniewie i Giżycku w 2010 roku.

Punkt pomiarowy	Równoważny poziom hałasu drogowego L _{Aeq,D/N}		Wartość przekroczenia [dB]
	Pora dobry	Poziom hałasu	
Biskupiec, ul. Chrobrego 7A	Dzień	64,54	4,5
	Noc	55,8	5,8
Biskupiec, ul. Warszawska 8	Dzień	66,8	6,8
	Noc	56,8	6,8
Braniewo ul. Królewiecka/Konarskiego	Dzień	65,2	5,2
	Noc	59,0	9,0

Braniewo, ul. Sikorskiego/Traugutta	Dzień	67,2	7,2
	Noc	55,6	5,6
Giżycko, ul. Obwodowa – część drogi krajowej nr 59	Dzień	58,5	-
	Noc	50,8	0,8
Giżycko, ul. Obwodowa – część drogi krajowej nr 59	Dzień	60,4	5,4
	Noc	47,2	-
Giżycko, ul. Obwodowa – część drogi krajowej nr 63	Dzień	58,5	-
	Noc	50,8	0,8
Giżycko, ul. Obwodowa – część drogi krajowej nr 63	Dzień	58,5	-
	Noc	50,8	0,8

W wyniku przeprowadzonych pomiarów, stwierdzono występowanie rejonów o potencjalnym zagrożeniu hałasem w Biskupcu i Braniewie. Przekroczenie wartości dopuszczalnych długookresowych średnich poziomów dźwięku A dla pory dzień-noc-wieczorowo-nocnej były większe niż 5 dB. Założyć można, że podobne przekroczenia mają miejsce na terenie Miasta Działdowo.

9.1.2. Hałas kolejowy

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Zagrożenie hałasem wynikające z eksploatacji szlaku kolejowego jest znacząco odczuwalne szczególnie w najbliższym otoczeniu torowisk.

Przez teren Gminy - Miasto Działdowo przebiega linia kolejowa nr 9 (międzynarodowa E-65), magistrala dwutorowa o znaczeniu państwowym (z połączeniami ekspresowymi i pośpiesznymi), dzięki której Miasto posiada dogodne połączenia z wieloma miastami:

- Działdowo – Warszawa – Lublin – Przemyśl,
- Działdowo – Gdańsk – Słupsk – Koszalin – Kołobrzeg,
- Działdowo – Brodnica – Grudziądz – Laskowice Pomorskie,
- Działdowo – Nidzica – Olsztyn.

Rysunek 24. Przebieg linii kolejowych przez teren Gminy - Miasto Działdowo i okolice.

Brak jest danych dotyczących poziomu hałasu w pobliżu torowisk występujących na terenie Gminy - Miasto Działdowo.

9.1.3. Hałas lotniczy

Na terenie Miasta Działdowo nie ma zagrożenia wynikającego z hałasu lotniczego.

9.1.4. Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

W 2010 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie przeprowadził 13 kontroli pod względem uciążliwości akustycznej w zakładach usługowo-produkcyjnych.

Na terenie Gminy - Miasto Działdowo został odnotowany jeden przypadek przekroczenia dopuszczalnych norm. Szczegółowe informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 36. Przekroczenia norm w zakresie hałasu przemysłowego na terenie Gminy - Miasto Działdowo w 2010 roku.

L.p.	Nazwa zakładu	Adres	Wielkość przekroczenia	
			Pora dnia	Pora nocy
1.	Drukarnia „TINTA” Zbigniew Szymański	ul. Żwirki i Wigury 22 13-200 Działdowo	-	5,7

9.2. Identyfikacja problemów w zakresie ochrony przed hałasem

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na terenie Gminy – Miasto Działdowo mogą występować problemy związane z nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego. Sytuacja ta wynika z obecności na terenie Miasta dróg różnych kategorii oraz funkcjonujących zakładów usługowo-produkcyjnych. Zaleca się monitoring oraz realizację działań mających na celu ochronę przed nadmierną emisją hałasu w przyszłości.

9.3. Cele

9.3.1. Cele średniokresowe

Cel średniokresowy do 2019 roku²

Do celu tego należy:

- Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska.

9.3.2. Strategia realizacji celu

W celu realizacji celu średniokresowego należy eliminować zagrożenia środowiska nadmiernym hałasem. Eliminacja ta polegać może na poprawie stanu technicznego dróg prowadzonej „na bieżąco” (obniżenie emisji komunikacyjnej) oraz monitoringu innych źródeł hałasu występujących na terenie Miasta.

² Cel krótkookresowy (do 2015 roku) jest taki sam jak cel średniokresowy (do 2019 roku).

10. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych regulowane są przepisami dotyczącymi:

- ochrony środowiska,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- prawa budowlanego,
- zagospodarowania przestrzennego,
- przepisami sanitarnymi.

Jako promieniowanie niejonizujące określa się promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne nie wywołuje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie to związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego. Poniżej zestawiono potencjalne źródła omawianego promieniowania

- urządzenia wytwarzające stałe pole elektryczne i magnetyczne,
- urządzenia wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, (stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia);
- urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz, (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne)
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rozporządzenie ustala odrębną wartość składowej elektrycznej pola w wysokości 1 kV/m.

Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludzi jest dozwolone bez ograniczeń, rozporządzenie ustala wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. ponadto rozporządzenie określa:

- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- metody kontroli dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;
- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne z różnych zakresów częstotliwości.

10.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Źródła promieniowania

Na terenie Gminy - Miasto Działdowo źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne.

W ramach prowadzonego monitoringu środowiska przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie 2011 roku dokonano pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie Gminy - Miasto Działdowo w trzech punktach. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki przeprowadzonych pomiarów.

Tabela 37. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2010 r.

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Współrzędne punktów pomiarowych	Wartość pomiaru wielkości fizycznej charakteryzującej promieniowanie elektromagnetyczne [V/m]
1.	Świerkowa/Leśna	N 53°14'33,5", E 20°11'50,5"	0,2
2.	Ratusz Miejski	N 53°14'00,1", E20°10'45,6"	0,32
3.	Polna 34	N 53°13'48,8", E20°10'02,6"	0,15

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku, w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów, które dla badanych terenów na terenie Gminy - Miasto Działdowo wynoszą 7 V/m. Jak wynika z uzyskanych wyników, nie zostały przekroczone dopuszczalne normy na terenie Miasta.

10.2. Cele

10.2.1. Cele krótkookresowe

Cele krótkookresowe do 2015 roku

Do celów tych należą:

- kontrola potencjalnych źródeł niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego,
- edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie jakie rzeczywiste zagrożenia niesie za sobą emisja pól elektromagnetycznych.

10.2.2. Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2019 roku

Do celów tych należą:

- wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do planów zagospodarowania przestrzennego,
- eliminacja emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego ze źródeł zagrażających zdrowiu ludzi i środowisku przyrodniczemu.

10.2.3. Strategia realizacji celów

W celu ochrony przed niekorzystnym działaniem pól elektromagnetycznych należy zapewnić jak najlepszy stan środowiska. Można to realizować poprzez następujące działania:

- utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym,
- zmniejszenie poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego co najmniej do dopuszczalnego, wówczas gdy nie jest ono dotrzymane.

11. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów „Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019” jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Edukacja ekologiczna w Gminie - Miasto Działdowo powinna być realizowana zgodnie z „Narodowym Programem Edukacji Ekologicznej”.

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej

Początki edukacji ekologicznej sięgają 1992 roku, kiedy to miał miejsce Szczyt Ziemi w Rio de Janeiro. Wówczas powstał dokument „Globalny Program Działań”, z którego wynika światowy nakaz powszechnej edukacji ekologicznej.

Stwierdzono w nim, że władze lokalne 179 państw, które podpisały dokument z Rio de Janeiro, „powinny przeprowadzić konsultację ze swoimi obywatelami i sporządzić – lokalną Agendę 21 dla własnych społeczności.”

W skali naszego kraju taki dokument to „Polityka Ekologiczna Państwa” przyjęta przez Sejm w 1992 roku. Natomiast „Polska Strategia Edukacji Ekologicznej” jest rozwinięciem zadań dotyczących edukacji ekologicznej i została opracowana przez samodzielny zespół ds. Edukacji Ekologicznej w Ministerstwie Środowiska.

Zgodnie z zapisami art. 5 Konstytucji RP, uchwalonej w 1997 roku, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

„Narodowy Program Edukacji Ekologicznej” (NPEE), będący rozwinięciem i konkretyzacją zapisów „Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej” (NSEE), jest pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, możliwości i źródła finansowania, a także harmonogram ich wdrażania. Dokument ten, z uwagi na swoje przesłanie, sposób tworzenia i konstrukcję powinien stać się swoistą polską AGENDĄ 21.

Doświadczenia gromadzone zarówno w trakcie prac nad NSEE jak i w procesie tworzenia tego dokumentu wskazują, że różnorodne przedsięwzięcia określane mianem edukacji ekologicznej, bardzo popularne w wielu kręgach, często nie noszą znamion działań o charakterze systemowym o jasno sformułowanych celach i z poprawnie opisaną procedurą ewaluacyjną.

Ten dokument powinien stać się podstawą tworzenia systemu edukacji ekologicznej (EE) realizującej cele pożądane społecznie. Winien on eliminować działania pozorne i mało efektywne, czerpiąc inspiracje z życia społeczeństwa pragnącego zachować zdrowe środowisko oraz jego walory dla przyszłych pokoleń zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Główne cele „Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej” to:

- Wdrożenie zaleceń *Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej* z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa oraz integracji z Unią Europejską;
- Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad rozwoju zrównoważonego, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;
- Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie przepływu informacji i decyzji z wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia.

Cele operacyjne „Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej”:

- Dokonanie kompleksowej, empirycznej diagnozy funkcjonowania edukacji ekologicznej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem jej źródeł, priorytetów i stosowanych w niej metod i procedur wdrożenia;
- Dostarczenie informacji o optymalnym systemie edukacji ekologicznej w kraju i o warunkach dochodzenia do takiego systemu;
- Wypełnienie zobowiązań wynikających z sygnowanych przez RP porozumień międzynarodowych;
- Inspirowanie potencjalnych podmiotów do tworzenia branżowych, resortowych, regionalnych, lokalnych, instytucjonalnych oraz innych programów edukacji ekologicznej;
- Stworzenie jednolitego dokumentu pozwalającego monitorować rozwój edukacji ekologicznej w Polsce w kontekście oczekiwań społecznych i możliwości realizacyjnych.

Program nauczania

Przedszkola – w programie nauczania przedszkolnego treści ekologiczne zawarte są w części haseł dotyczących środowiska, pór roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej nauczyciela przedszkola zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zabaw, spacerów, czy zajęć plastycznych.

Szkoła podstawowa i gimnazjum – edukacja ekologiczna w szkołach podstawowych prowadzona jest na przyrodzie lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej.

Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- Budzenie szacunku do przyrody.
- Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- Zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Ścieżka edukacyjna:

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w gimnazjum. Tymi koniecznymi treściami są:

- Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze.
- Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony.
- Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko.
- Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

- Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku.
- Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata.
- Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania.
- Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu tak w szkole podstawowej jak i w gimnazjum ważne jest:

- Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie
- Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metoda drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.
- Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach.
- Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków.
- Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji.
- Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian.
- Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych.
- Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami.
- Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Szkoły średnie

Geografia – wśród celów nauczania geografii w szkole średniej możemy znaleźć: zdobycie wiedzy o środowisku i relacjach w nim zachodzących; zrozumienie przez uczniów złożoności procesów, którym podlega środowisko i konieczności zachowania równowagi w środowisku.

W treściach kształcenia problemy ekologiczne przewijają się często np.:

- zanieczyszczenie i ochrona wód, zanieczyszczenie i ochrona powietrza, zagrożenie i ochrona lasów, motywy i zasady racjonalnej gospodarki, zasobami naturalnymi, uciążliwość przemysłu dla środowiska i zdrowia ludzi, przemiany środowiska w wyniku prowadzenia gospodarki rolnej;
- racjonalne gospodarowanie środowiskiem, wyczerpywanie się możliwości produkcyjnych biosfery, urbanizacja, racjonalne gospodarowanie energią, zagrożenie ekologiczne związane z transportem, oraz odpowiedzialność jednostek i społeczeństw za lokalne środowisko, stanowiące część przestrzeni globalnej.

Biologia i ochrona środowiska – hasła programowe, które wchodzi w skład materiału z ekologii i ochrony środowiska to m.in.:

- przyrodnicze podstawy kształtowania środowiska;
- populacja – struktura,
- dynamika; biocenoza – podstawowe poziomy troficzne;
- ekosystem – struktura krążenia materii i przepływ energii, produktywność ekosystemów; homeostaza;
- sukcesja;
- stan zasobów w Polsce i na świecie;
- zasoby odnawialne i nieodnawialne;
- racjonalna gospodarka zasobami;
- planowanie przestrzenne;
- kształtowanie krajobrazu;
- degradacja środowiska i sposoby jej przeciwdziałania;
- ekologiczne podstawy rekultywacji środowisk zniszczonych;
- organizacja ochrony środowiska w Polsce.

Hasła te poparte są analizą materiałów źródłowych dotyczących aktualnych problemów ochrony środowiska – parków narodowych, rezerwatów przyrody, roślin i zwierząt chronionych, oraz wpływem zanieczyszczeń środowiska na zdrowie człowieka.

11.1. Charakterystyka stanu aktualnego

Obecnie edukacja ekologiczna na terenie Gminy - Miasto Działdowo prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. Ponadto, na terenie gminy prowadzone są akcje plakatowe na rzecz zmniejszenia się ilości odpadów, akcje sprzątanie świata, odbywają się festyny ekoedukacyjne dla dzieci i dorosłych, które przyczyniają się do zwiększania wrażliwości ekologicznej mieszkańców.

11.2. Cele

11.2.1 Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2019 roku³

Do celów tych należą:

- Systematyczne zwiększanie świadomości ekologicznej społeczeństwa Gminy - Miasto Działdowo;
- Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów i uciążliwości środowiska jest zadaniem nadrzędnym w polityce ekologicznej województwa;
- Tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństw, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

11.2.2. Strategia realizacji celów

Zadania wchodzące w zakres dostępu do informacji, edukacji ekologicznej i udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz środowiska uzupełnione zostaną poprzez działanie zgodnie z „Narodową Strategią Edukacji Ekologicznej”, wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne udzielane przez instytucje publiczne działaniom edukacyjnym i promocyjnym realizowanym przez organizacje ekologiczne, usprawnianie przekazywania treści dotyczących środowiska i zrównoważonego rozwoju w ramach edukacji szkolnej o profilu ogólnym i zawodowym, a także rozwijanie edukacji ekologicznej przez placówki funkcjonujące przy jednostkach zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi (przede wszystkim parkami narodowymi i krajobrazowymi).

Edukacja ekologiczna na terenie Gminy – Miasto Działdowo jest prowadzona przede wszystkim poprzez placówki oświaty.

³ Cel krótkookresowy (do 2014 roku) jest taki sam jak cel średniookresowy (do 2018 roku).

12. GOSPODARKA ODPADAMI

12.1. Charakterystyka stanu aktualnego

Zorganizowanym systemem zbiórki objętych jest około 1018 budynków mieszkalnych na terenie Gminy - Miasto Działdowo. W 2010 r. na terenie Gminy - Miasto Działdowo zebranych zostało 4772,2 Mg odpadów komunalnych zmieszanych, z czego 2047,7 Mg pochodziło z gospodarstw domowych.

W ramach selektywnej zbiórki odpadów zbierane są następujące frakcje odpadów:

- odpady opakowaniowe,
- odpady ulegające biodegradacji,
- zużyte baterie i akumulatory,
- przeterminowane lekarstwa.

Ok. 100% mieszkańców Gminy - Miasto Działdowo objętych jest systemem selektywnej zbiórki.

Na terenie Gminy - Miasto Działdowo brak jest instalacji do unieszkodliwiania i/lub odzysku odpadów

12.2. Cele

12.2.1. Cele średniokresowe

Cele średniokresowe do roku 2019^{4,5}

Do celów tych należą:

- Deponowanie na składowiskach w roku 2014 nie więcej niż 85% wszystkich odpadów komunalnych.
- Eksploatacja składowisk odpadów w Zakrzewie i Ciechanówku, zgodnie z decyzjami.
- Skierowanie w roku 2013 na składowiska nie więcej niż 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
- Zwiększenie masy odpadów opakowaniowych przeznaczonych do odzysku i recyklingu.
- Osiągnięcie w roku 2014 zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów:
 - odpady wielkogabarytowe: 70%

⁴ Cele krótkookresowe (do 2015 roku) są takie same jak cele średniokresowe (do 2019 roku).

⁵ Na podstawie Planu Gospodarki Odpadami dla Gmin Członków Ekologicznego Związku Gmin „DZIAŁDOWSZCZYNA” na lata 2008 – 2012

- o odpady budowlane: 60%
- o odpady niebezpieczne (z grupy odpadów komunalnych): 80%

12.2.2. Strategia realizacji celów⁶

Dla osiągnięcia założonych celów, należy podjąć następujące kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:

- Podnoszenie świadomości ekologicznej obywateli, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów.
- Wprowadzanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi, w tym rozbudowa zakładu zagospodarowania odpadów komunalnych
- Utrzymanie przez gminy kontroli nad zakładami przetwarzania odpadów komunalnych, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju racjonalnej gospodarki odpadami.
- Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów.
- Podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.
- Wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i ulegających biodegradacji.
- Redukcja w odpadach kierowanych na składowiska zawartości składników biodegradowalnych.
- Zintensyfikowanie działań skierowanych na zapobieganie zanieczyszczeniu odpadami środowiska naturalnego.

13. PLAN OPERACYJNY

13.1. Wprowadzenie

Krótkoterminowe (2012–2015 r.) oraz średniookresowe (2016–2019 r.) cele ekologiczne i strategia ich realizacji są podstawą dla planu operacyjnego na lata 2012 – 2019, tj. konkretnych przedsięwzięć, mających priorytet w skali Miasta.

W rozdziale 12.2. przedstawione zostały kryteria wyboru priorytetów, będących podstawą do sformułowania przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2012–2019. Poszczególne przedsięwzięcia zostały zebrane w tabeli 37. Tabela ta zawiera dodatkowo informacje o instytucjach odpowiedzialnych za realizację danego przedsięwzięcia, partnerach oraz o kosztach realizacji⁷.

13.2. Kryteria wyboru przedsięwzięć

Podstawą sformułowania przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2012 – 2019 są wymagania w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

Do najważniejszych kryteriów należą:

- wymogi wynikające z następujących ustaw:
 - o Prawo ochrony środowiska,
 - o o odpadach,
 - o Prawo Wodne,
- zgodność z wymogami Traktatu Akcesyjnego,
- zgodność z wymogami „Programu ochrony środowiska województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”,
- zgodność z wymogami „Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- zgodność ze „Strategią rozwoju Miasta Działdowa”
- zgodność z „Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Miasto Działdowo na lata 2011-2021”

⁶ Na podstawie Planu Gospodarki Odpadami dla Gmin Członków Ekologicznego Związku Gmin „DZIAŁDOWSZCZYNA” na lata 2008 – 2012

⁷ Szczegółowy opis sposobów finansowania poszczególnych przedsięwzięć został przedstawiony w rozdz. 8.

13.3. Lista przedsięwzięć

Lista przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2012–2019 została przedstawiona w poniższej tabeli.

Ważnym jest aby podkreślić, iż zaproponowana lista przedsięwzięć nie blokuje możliwości realizacji innych, charakteryzujących się mniejszym jednostkowym efektem. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć nie wskazanych w poniższej tabeli, ale mieszczących się w ramach wyznaczonych celów środowiskowych.

Tabela 38. Lista zadań przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2012-2019.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Prognozowane nakłady inwestycyjne brutto [tys. zł]
Gospodarka wodno-ściekowa			
1.	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie Miasta oraz modernizacja kolektorów zmierzająca do wyeliminowania nieszczelności i przenikania wód gruntowych do kanalizacji;	2012-2019	<i>Koszty zależne od stopnia rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej</i>
Ochrona powietrza, ochrona przed hałasem			
2.	Gazyfikacja, wprowadzenie nowych systemów ogrzewania (termomodernizacja budynków), ograniczenie „niskiej emisji”.	2012-2019	<i>Koszty zależne od ilości modernizowanych obiektów.</i>
3.	Budowa dróg w osiedlu Leśna i Polna	2012-2014	4 811
Ochrona gleby i powierzchni ziemi			
4.	Propagowanie „dobrych praktyk rolniczych” poprzez wykłady, broszury, szkolenia.	2012-2015	50
Edukacja ekologiczna			
5.	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez: • Współudział w edukacji dzieci i młodzieży. • Kształtowanie proekologicznych postaw dorosłych mieszkańców Miasta. • Konsolidacja społeczności lokalnej wokół problemu ochrony środowiska.	2012-2019	150
Ochrona przyrody			
6.	Utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, znajdujących się na terenie Gminy - Miasto Działdowo	2012-2019	200
7.	Utrzymanie terenów zielonych na terenie Gminy - Miasto Działdowo	2012-2019	<i>Koszty zależne od obsługiwanej powierzchni.</i>
8.	Tworzenie ścieżek rowerowych na terenie Gminy - Miasto Działdowo	2012-2019	<i>Koszty zależne od ilości oraz wielkości planowanych ścieżek.</i>
9.	Tworzenie i wytaczanie ścieżek edukacyjnych, ekologicznych, agroturystycznych na terenie Gminy - Miasto Działdowo	2012-2015	<i>Koszty zależne od ilości oraz wielkości planowanych ścieżek.</i>
Gospodarka odpadami			
10.	Usunięcie materiałów zawierających azbest – realizacja Programu Usuwania Azbestu.	2012-2032	<i>Koszty zależne od stopnia realizacji Programu.</i>
11.	Realizacja pozostałych zadań związanych z gospodarką odpadami znajduje się w Planie Gospodarki Odpadami dla Gmin Członków Ekologicznego Związku Gmin „DZIAŁDOWSZCZYNA” na lata 2008 – 2012		

14. WDRAŻANIE I MONITORING PROGRAMU

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

- 1) Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności:
 - koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
 - bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
 - raporty na temat wykonania programu,
- 2) Edukacja ekologiczna:
 - utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
 - udostępnienie informacji o stanie środowiska,
 - publikacja informacji o stanie środowiska.

14.1. Działania polityki ochrony środowiska

Realizacja celów długookresowych wymaga podjęcia działań, które muszą być zgodne z zasadami zawartymi w stosownych ustawach. Działania będące elementem zarządzania środowiskiem można sklasyfikować w następujące grupy:

Działanie prawne – grupa działań mająca na celu respektowanie odpowiednich dyrektyw i decyzji pozwalających na kształtowanie środowiska wg zamysłu władz. Do grupy tej należą systemy wydawania pozwoleń (wprowadzanie do środowiska ścieków, gazów, pyłów, odpadów) decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz koncesji.

Działania finansowe – polegają głównie na systemie pobierania opłat za korzystanie z środowiska naturalnego (emisje zanieczyszczeń, składowanie odpadów itp.). Do tej grupy działań należy doliczyć także system kar przewidziany za przekroczenie określonych limitów w pozwoleniach i koncesjach.

Działania społeczne – polegają na współpracy i partnerstwie w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska. Sprowadzają się one do dwóch zasadniczych aspektów: edukacji ekologicznej oraz budowy powiązań samorząd-społeczeństwo. Wiąże się to z udostępnieniem i publikacją informacji o środowisku co jest obowiązkiem władz samorządowych wynikającym z Prawa Ochrony Środowiska.

Działania strukturalne – polegają na formułowaniu i wdrażaniu polityk ekologicznych. Mowa tu głównie o tworzeniu strategii, programów wdrożeniowych oraz wprowadzaniu narzędzi wspomagających system zarządzania środowiskiem.

Wymienione wyżej sposoby realizacji pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów nie tylko lokalnych, ale i szczebla wojewódzkiego oraz „Polityki Ekologicznej Państwa”. Są to działania umożliwiające wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania ograniczające wpływ degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka.

Działania strukturalne to również opracowanie programu ochrony środowiska oraz jego aktualizacji. Przedstawia on stan środowiska oraz główne cele i zadania umożliwiające jego poprawę. Działania mające na celu poprawę stanu środowiska zawarte w *Programie* to odpowiednie kombinacje działań prawnych, finansowych i strukturalnych.

14.2. Kontrola oraz dokumentacja realizacji programu

Kontrola realizacji *Programu Ochrony Środowiska* wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska zakłada sporządzenie raportów z realizacji programu co dwa lata i przedstawienie go Radzie Miasta. Cały *Program* aktualizowany winien być co cztery lata uwzględniając rozbieżności oraz wprowadzając nowe zadania i cele.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się powołanie przez Radę Miasta Działdowo osób (komisji), której obowiązkiem będzie dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem następujących mierników:

- liczby mieszkańców Gminy – Miasta Działdowo korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej;
- % wytworzonych ścieków w Gminie – Miasto Działdowo podlegających oczyszczeniu;
- ilości nasadzeń drzew i krzewów dokonanych przez Gminę – Miasto Działdowo;
- liczby szkoleń, konkursów i ich uczestników, organizowanych przez placówki oświatowe, ODR itp;
- wskaźników emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz o stanie wód (na podstawie raportów WIOŚ);
- informacji o prowadzonych inwestycjach drogowych;
- informacji o realizacji inwestycji dotyczących zabezpieczenia przed hałasem przemysłowym i komunikacyjnym;
- informacji o prowadzonej rekultywacji terenów zdegradowanych;
- wysokości nakładów z budżetu gminy i źródeł pozabudżetowych na wykonanie zadań;
- efektach redukcji niskiej emisji, oraz ilości energii pozyskiwanej ze źródeł alternatywnych;
- innych działań wynikających z realizacji zadań ujętych w harmonogramie (zalesianie gruntów, przebudowa drzewostanu, wprowadzenie nowych form ochrony przyrody, wdrażanie limitów zużycia energii i wody przez zakłady).

Postuluje się, aby ocena dokonywana była co najmniej raz w roku. Z przeprowadzonej analizy sporządzany będzie raport, który zostanie przedłożony Radzie Miasta. Ponadto, na poziomie decyzyjnym w odniesieniu do nowo realizowanych inwestycji, wszystkie aspekty projektów winny być wnikliwie przeanalizowane pod kątem zgodności z zaleceniami Programu Ochrony Środowiska.

15. UWARUNKOWANIA FINANSOWE

15.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

15.1.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Ministerstwo Środowiska (MŚ).

Budżety dwóch pierwszych funduszy są tworzone głównie z:

- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska – wszelkie firmy, które korzystają z zasobów naturalnych środowiska poprzez m.in. zużywanie wody, zanieczyszczając powietrze atmosferyczne czy wytwarzając odpady płacą za to zgodnie ze stawkami wyznaczanymi przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (Ministra OŚZNiL). Każda firma otrzymuje pozwolenie na korzystanie z określonej ilości tych zasobów.
- kar za przekroczenie dopuszczalnych norm - płacą je firmy, które korzystają z większych ilości zasobów środowiska niż im na to zezwolono oraz wszystkie inne instytucje nie przestrzegające wymogów ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą Politykę Ekologiczną Państwa poprzez finansowanie inwestycji w ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza
- Ochrona wód i gospodarka wodna
- Ochrona powierzchni ziemi
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo
- Geologia i górnictwo
- Edukacja ekologiczna
- Państwowy Monitoring Środowiska
- Programy międzydziedzinowe
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
- Ekspertyzy i prace badawcze

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki).
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia).
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,

- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie jest publiczną instytucją finansową, realizującą politykę ekologiczną województwa warmińsko-mazurskiego. Środki Wojewódzkiego Funduszu mogą być przeznaczone na wspomaganie działalności w zakresie:

I. OCHRONA WÓD, GOSPODARKA WODNA I OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA:

- 1) Wspieranie zadań uwzględnionych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych lub spełniających określone programem kryteria.
- 2) Poprawa dostępności mieszkańców regionu do wody pitnej – rozpatrywana łącznie z rozwiązaniem gospodarki wodno-ściekowej na danym obszarze.
- 3) Profilaktyka przeciwpowodziowa.
- 4) Porządkowanie gospodarki wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych.
- 5) Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w ramach programów realizowanych przez gminy.

II. OCHRONA POWIETRZA:

- 1) Wspieranie budowy instalacji wykorzystujących Odnawialne Źródła Energii.
- 2) Wspieranie projektowania i budowy biogazowni rolniczych.
- 3) Oszczędność energii.

III. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI:

- 1) Wspieranie zadań realizowanych zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami.
- 2) Wspieranie budowy regionalnych instalacji utylizacji odpadów.
- 3) Wspieranie systemów zagospodarowania odpadów, w tym selektywnej zbiórki odpadów, odzysku i recyklingu.
- 4) Unieszkodliwianie i odzysk odpadów niebezpiecznych.
- 5) Rekultywacja zamkniętych składowisk i wysypisk odpadów oraz terenów zdegradowanych.
- 6) Zagospodarowanie osadów pościekowych.
- 7) Wspieranie działań zabezpieczających proces recyklingu pojazdów.
- 8) Energetyczne wykorzystanie odpadów.

IV. OCHRONA PRZYRODY:

- 1) Ochrona przyrody na obszarach prawnie chronionych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA 2000.
- 2) Ochrona obszarów wodno-błotnych.
- 3) Ochrona zagrożonych gatunków flory i fauny.
- 4) Wsparcie funkcjonowania ośrodków rehabilitacji zwierząt.

V. MONITORING I POWAŻNE AWARIE:

- 1) Wspieranie Państwowego monitoringu środowiska na poziomie regionalnym.
- 2) Podnoszenie potencjału służb ratowniczych.
- 3) Zapobieganie poważnym awariom, w tym współfinansowanie usuwania skutków klęsk żywiołowych i poważnych awarii.
- 4) Wspieranie rozbudowy i funkcjonowania systemu opłat za korzystanie ze środowiska.

VI. EDUKACJA EKOLOGICZNA I BADANIA NAUKOWE:

- 1) Dofinansowanie funkcjonowania Centrów Edukacji Ekologicznej.
- 2) Realizacja programów edukacji ekologicznej m.in. poprzez akcje prasowe i medialne.
- 3) Dofinansowanie organizacji konferencji, seminariów, wyjazdów studyjnych istotnych dla spraw ochrony środowiska.

- 4) Wspieranie działań parków krajobrazowych, Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Mazurskie” oraz Leśnego Arboretum w Kudypach.
- 5) Dofinansowanie działalności wydawniczej i promocyjnej o tematyce ekologicznej.
- 6) Dofinansowanie organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką ochrony środowiska w województwie warmińsko-mazurskim.

Szczegółowe informacje odnośnie zasad dofinansowań poszczególnych zadań przez WFOŚiGW w Olsztynie znajdują się na stronie internetowej <http://www.wfos.olsztyn.pl/> lub można otrzymać pod numerem telefonu: (089) 522-02-00.

15.1.2. Fundusze Unii Europejskiej

W maju 2004 roku Polska stała się oficjalnie członkiem Unii Europejskiej. Jedną z istotniejszych zalet obecności naszego państwa we Wspólnocie Europejskiej będzie możliwość korzystania ze środków finansowych pochodzących z Funduszy Strukturalnych i z Funduszu Spójności.

Kraj, który chce wykorzystać środki funduszy unijnych musi najpierw przedstawić Komisji Europejskiej dokumenty, które opisują ramy i systemy wykorzystywania instrumentów strukturalnych. Pierwszym takim dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów w styczniu 2003 r. był Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006 (NPR). Dokument ten określał wielkość pomocy przyznanej Polsce jako krajowi członkowskiemu UE na realizację celów określonych w NPR oraz wielkość środków krajowych na współfinansowanie. Obecnie nowym dokumentem tego typu jest Narodowy Plan Rozwoju 2007-2013. W odróżnieniu od Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006, który jest dokumentem programującym wykorzystanie przez Polskę funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2007-2013 będzie strategią obejmującą całokształt działań rozwojowych kraju, bez względu na pochodzenie środków finansowych. Tak więc poza przedsięwzięciami współfinansowanymi z budżetu UE, uwzględnione w niej zostaną działania finansowane wyłącznie z zasobów krajowych.

Obecnie w Unii Europejskiej funkcjonują cztery fundusze strukturalne:

- Europejski Fundusz Społeczny (EFS)
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)
- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR)
- Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa (EIOR);

Tabela 39. Programy operacyjne przygotowane w ramach NPR oraz instytucje zarządzające poszczególnymi programami.

Lp.	Programy horyzontalne (kierunki rozwoju - wg ustawy o NPR)	Programy operacyjne	Instytucja zarządzająca
1.	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przekształcenia strukturalne obszarów wiejskich (koordynacja minister właściwy ds. rozwoju regionalnego)	16 Regionalnych programów operacyjnych	właściwe zarządy województw
PO – Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów		minister właściwy ds. rozwoju regionalnego	
PO Rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego		minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	
Programy operacyjne europejskiej współpracy terytorialnej		minister właściwy ds. rozwoju regionalnego/właściwe zarządy województw	
		PO Rozwój obszarów wiejskich	minister właściwy ds. rozwoju wsi

Program Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo

Lp.	Programy horyzontalne (kierunki rozwoju - wg ustawy o NPR)	Programy operacyjne	Instytucja zarządzająca
		PO Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich	minister właściwy ds. rybołówstwa
2.	Infrastruktura transportowa (koordynacja minister właściwy ds. transportu)	PO Infrastruktura drogowa	minister właściwy ds. transportu
		PO Konkurencyjność transportu	minister właściwy ds. transportu
3.	Zasoby naturalne (minister właściwy ds. środowiska)	PO Środowisko	minister właściwy ds. środowiska
4.	Innowacje, inwestycje, badania i rozwój (koordynacja minister właściwy ds. gospodarki)	PO Innowacje-inwestycje-otwarta gospodarka	minister właściwy ds. gospodarki
		PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne	minister właściwy ds. nauki
5.	Rozwój zasobów ludzkich i kapitału społecznego (koordynacja minister właściwy ds. pracy)	PO Wykształcenie i kompetencje	minister właściwy ds. oświaty
		PO Zatrudnienie i integracja społeczna	minister właściwy ds. pracy
		PO Społeczeństwo Obywatelskie	minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego
		PO Administracja sprawna i służebna	KPRM / minister właściwy ds. administracji
6.	Pomoc Techniczna	PO Pomoc Techniczna	minister właściwy ds. rozwoju regionalnego

Istnieją dwa główne źródła dofinansowania wszelkich działań związanych z ochroną środowiska. Są to Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności. Głównym zadaniem tego pierwszego jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE. Natomiast z Funduszu Spójności pochodzą środki finansowe na duże projekty infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska oraz transeuropejskich sieci transportowych.

W dalszej części niniejszego opracowania zostały przedstawione najważniejsze źródła dofinansowania z punktu widzenia realizacji przedsięwzięć w ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”, tj. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego EFRR (European Regional Development Fund – ERDF) został powołany w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów (spowodowane kryzysem gospodarczym i przystąpieniem do UE Wielkiej Brytanii i Irlandii).

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego określa art. 160 Traktatu ustanawiający Wspólnotę Europejską: „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych we Wspólnocie poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych”.

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 2007-2013 koncentruje się na następujących dziedzinach:

- Wsparcie trwałego i zrównoważonego rozwoju regionów
- Rozwój infrastruktury, finansowanie badań, wspieranie innowacyjności
- Innowacyjność i gospodarka oparta na wiedzy, ochrona środowiska, poprawa dostępu do infrastruktury transportowej oraz technologii IT
- Wspieranie współpracy transgranicznej i transnarodowej,

- Wymiana najlepszych praktyk i doświadczeń.

EFRR współfinansuje projekty realizowane w ramach następujących programów operacyjnych:

- Zintegrowany Program Rozwoju Regionalnego
- SPO Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw
- SPO Transport
- PO Pomoc Techniczna

Zintegrowany Program Rozwoju Regionalnego

Celem strategicznym programu jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw

Celem głównym programu jest poprawa pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki funkcjonującej w warunkach otwartego rynku. Będzie on osiągany poprzez koncentrację środków finansowych kierowanych bezpośrednio do sektora przedsiębiorstw, sektora naukowo-badawczego oraz instytucji otoczenia biznesu, na najbardziej efektywne projekty i przedsięwzięcia, gwarantujące wzrost innowacyjności produktowej i technologicznej. Niski poziom konkurencyjności polskiej gospodarki wymusza konieczność podjęcia działań wspierających rozwój firm, które przede wszystkim są zdolne do tworzenia i absorbowania innowacji - o największym potencjale wzrostu oraz możliwościach eksportowych.

Sektorowy Program Operacyjny Transport

Celem strategicznym programu jest zwiększenie spójności transportowej kraju oraz polepszenie dostępności przestrzennej miast, obszarów i regionów Polski w układzie Unii Europejskiej. Osiągnięciu celu strategicznego programu sprzyjać będzie realizacja jego celów częściowych - przyspieszenie procesu modernizacji i rozbudowy infrastruktury transportowej poprzez modernizację głównych linii kolejowych, rozbudowę sieci drogowej, poprawę dostępu do portów morskich ważnych dla gospodarki narodowej.

Program Operacyjny Pomoc Techniczna

Program Pomoc techniczna ma za zadanie zapewnić efektywność zarządzania funduszami strukturalnymi oraz prawidłowość interwencji i przejrzystość operacji środków pomocowych, a także podnieść poziom wiedzy potencjalnych beneficjentów oraz ogółu społeczeństwa na temat pomocy strukturalnej. Obejmuje on działania przygotowawcze, monitorujące, oceniające i kontrolne oraz z zakresu informacji i promocji, niezbędne dla wdrażania funduszy strukturalnych i realizowane na poziomie Podstaw Wsparcia Wspólnoty.

Procedura aplikacyjna

Instytucją przyjmującą wnioski o dofinansowanie zadań z funduszu ERDF są Urzędy Marszałkowskie (odpowiednie dla każdego z województw). Na podstawie rekomendacji Regionalnego Komitetu Sterującego, Zarząd Województwa będzie podejmował decyzję o wyborze projektów z określoną kwotą dofinansowania. Wybrane projekty zostaną następnie przekazane do Urzędu Wojewódzkiego. Po formalnej ocenie zgodności projektów z zapisami ZPORR oraz Uzupełnienia Programu, wydanej przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewoda podpisuje umowy finansowe z beneficjentami końcowymi. Cała procedura przygotowania, oceny, wyboru i wdrażania projektów będzie się zatem odbywała na poziomie regionalnym, a władze samorządowe będą odpowiedzialne za umiejętne wykorzystanie dostępnych środków.

Beneficjentami końcowymi pomocy udzielanej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego są przede wszystkim województwa, powiaty, gminy, związki gmin i powiatów, instytucje naukowe, instytucje rynku pracy, agencje rozwoju regionalnego i instytucje wspierania przedsiębiorczości, a za ich pośrednictwem przedsiębiorstwa, w tym głównie małe i średnie. Szczegółowe informacje dostępne są w oficjalnym serwisie informacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW)

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 jest instrumentem realizacji polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich (ROW). Dokument określa cele, priorytety oraz zasady, na podstawie których będą wspierane działania dotyczące tej problematyki.

PROW jest końcowym elementem procesu programowania zorganizowanego zgodnie ze strategicznym podejściem zaproponowanym przez Komisję Europejską. Zgodnie z nim na poziomie unijnym opracowywany jest dokument strategiczny identyfikujący silne i słabe strony obszarów wiejskich na poziomie UE, wspólne dla krajów członkowskich osie priorytetowe oraz wskaźniki dla mierzenia postępu w osiąganiu unijnych priorytetów. W oparciu o strategię UE przygotowawana jest strategia krajowa ROW, która przekłada priorytety wspólnotowe na sytuację w kraju. Głównym narzędziem realizacji strategii jest właśnie PROW.

Program Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 będzie realizowany na terenie całego kraju. Podstawą realizacji jego założeń strategicznych są działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach czterech osi priorytetowych:

1. Oś: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego;
 - 1.1. Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie;
 - 1.2. Ułatwienie startu młodym rolnikom;
 - 1.3. Renty strukturalne;
 - 1.4. Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów;
 - 1.5. Modernizacja gospodarstw rolnych;
 - 1.6. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej;
 - 1.7. Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa;
 - 1.8. Uczestnictwo rolników w systemie jakości żywności;
 - 1.9. Działania informacyjne i promocyjne;
 - 1.10. Grupy producentów rolnych;

2. Oś: Poprawa stanu środowiska naturalnego i obszarów wiejskich;
 - 2.1. Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich niekorzystnych i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW);
 - 2.2. Program rolnośrodowiskowy;
 - 2.3. Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne;
 - 2.4. Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych;

3. Oś: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej;
 - 3.1. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
 - 3.2. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;
 - 3.3. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej;
 - 3.4. Odnowa i rozwój wsi;

4. Oś: LEADER.
 - 4.1. Lokalne strategie rozwoju;
 - 4.2. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa;
 - 4.3. Nabywanie umiejętności, aktywizacja i koszty bieżące lokalnych grup działania;

Wszystkie te działania w ramach tych czterech osi będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej. Na finansowanie PROW przewidziano 17 217 817 541 euro.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Marian Odachowski
Marian Odachowski

Uzasadnienie

Obowiązek wykonania „Programu ochrony środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo” wynika z przepisów art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), który stanowi, że organ wykonawczy gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza gminny program ochrony środowiska uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14 tej ustawy.

Zgodnie z art. 14 polityka ekologiczna państwa określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Natomiast zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska gminny program ochrony środowiska uchwała rada gminy.

Program ochrony środowiska dla miasta Działdowo został opracowany zgodnie z założeniami polityki ekologicznej państwa. Kierunki działań zawarte w programie są spójne z tą polityką. Będzie on podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie miasta Działdowo.

Zgodnie z przepisami art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 1999, poz. 1227 z późn. zm.) została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania tego programu na środowisko w zakresie skutków jego realizacji bądź nie realizacji.

W związku z powyższym została sporządzona prognoza oddziaływania tego programu na środowisko.

Projekt programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie, przez Warmińsko – Mazurskiego Wojewódzkiego Państwowego Inspektora Sanitarnego oraz przez Zarząd Powiatu Działdowskiego.

Ponadto projekt programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został podany do publicznej wiadomości na okres od 11 lutego do 6 marca 2013 roku.

Mieszkańcy miasta Działdowo nie zgłosili uwag i wniosków do treści projektów tych dokumentów.

Program wskazuje działania mające na celu rozwój miasta Działdowo z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, polegających na zaspokajaniu potrzeb mieszkańców miasta bez naruszania środowiska.

Wobec powyższego przyjęcie „Programu ochrony środowiska dla Gminy - Miasto Działdowo” jest celowe i uzasadnione.

BURMISTRZ

mgr Bronisław Mazurkiewicz